

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Január 2023 • Číslo 1

30

ROKOV S OBRANOU

Pocť bezmenným hrdinom

Takmer tridsať rokov po vzniku samostatnej Slovenskej republiky vzniklo v centre hlavného mesta protokolárne a pietne miesto symbolizujúce vlastenectvo a hrdinstvo. Minister obrany Jaroslav Nad' 5. decembra spolu s členmi vlády a Národnej rady SR, vojenskými predstaviteľmi, zástupcami hlavného mesta a bratislavskej mestskej časti Staré mesto slávnostne odhalil na Rázusovom nábreží Hrob neznámeho vojaka.

Okrem pietneho aktu a zapálenia večného ohňa bolo súčasťou ceremoniálu aj uloženie ostatkov neznámeho vojaka, príslušníka 1. čs. armádneho zboru, ktorý bojoval na Duklianskom bojisku v Karpatsko-duklianskej operácii.

Návrh pomníka vzišiel z výtvarnej súťaže, do ktorej sa prihlásilo 24 návrhov zo Slovenska, Čiech a Moravy. Dielo má tvar levitujúceho kruhu symbolizujúceho štít. Doplnené je o motív večného ohňa – v noci svetelného lúča.

Foto: Ivan Kelement, SITA, TASR

Vážení čitatelia,
naposledy som sa vám pri-
hovárala na stránkach váš-
ho časopisu zhodou okol-
ností krátko potom, ako
Rusko začalo inváziu proti
celej Ukrajine. Táto invázia
u nášho bezprostredného

suseda trvá už takmer desať mesiacov. A už desať mesiacov Ukrajinci preukazujú obrovskú schopnosť zmobilizovať sa na obranu svojej kra-
jiny proti agresorovi.

V týchto náročných časoch sa ešte viac ukazuje hodnota nášho člen-
stva v Severoatlantickej aliancii, pretože napriek najvážnejšej bezpeč-
nostnej kríze v regióne v našom bezprostrednom susedstve sa naša
spoločnosť môže cítiť bezpečne. Konkrétnym dôkazom je rýchla reak-
cia našich spojencov, ktorí k nám priniesli veľmi cenné spôsobilosti,
ktoré teraz prispievajú k ďalšiemu posilneniu obranyschopnosti našej
krajiny. Viackrát počas minulého roka som mala možnosť oceniť, ako
sa k novej bezpečnostnej situácii postavilo vedenie rezortu obrany
a Ozbrojené sily SR. To, ako Slovensko Ukrajine pomáha a podporu-
je ju politicky, materiálne aj vojensky, je v záujme nielen Ukrajiny, ale
najmä v našom vlastnom záujme. Pretože ak sa ubráni náš sused, po-
silní to i našu vlastnú bezpečnosť.

Som presvedčená o tom, že vzhľadom na neľahkú situáciu a dlhodobo
zanedbávané investície do obrany potrebujú Ozbrojené sily SR nové
vybavenie. V tomto nájdete aj v budúcnosti moju podporu. Zároveň
sa budem usilovať, aby sme k téme našej bezpečnosti pristupova-
li s plnou vážnosťou a zodpovednosťou. Pre našu krajinu je potrebné
posilniť zahraničnopolitický konsenzus, ktorý je zárukou nášho pev-
ného ukotvenia v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii. Tieto dve
zoskupenia zvyšujú vplyv našej krajiny na medzinárodnej úrovni a po-
silňujú našu obranyschopnosť spôsobom, ktorý by sme sami dokázali
garantovať iba za cenu veľmi vysokých obranných investícií.
Chcem sa vám poďakovať za vašu službu pre Slovensko, ktorú už tri
desaťročia plníte doma aj v zahraničí. Prajem vám veľa úspechov
a zdravia v roku 2023. Verím tiež, že je našim spoločným želaním, aby
sa do Európy opäť vrátil spravodlivý mier, ktorý plne rešpektuje medzi-
národné právo.

Šťastný nový rok!

Zuzana Čaputová
prezidentka Slovenskej republiky,
hlavná veliteľka Ozborených síl SR

ČÍSLO MESIACA

Armáda Slovenskej republiky mala **1. januára 1993** pri svojom
vzniku **53 000** príslušníkov, vrátane vojakov základnej služby.
K **1. januáru 2023** Ozborené sily Slovenskej republiky tvorilo
13 500 vojenských profesionálov.

Foto: por. Miroslava Mindárová

MULTINATIONAL BATTLE GROUP SLOVAKIA

#WEARENATO

4

4 Rotácie v mnohonárodnom prápore NATO

6 Rozhovor s ministrom obrany Jaroslavom Nad'om

6

14

10 Desaťročia v nás

14 TÉMA: 30 rokov s rezortom obrany

22 Rozhovor s náčelníkom generálneho štábu generálom Danielom Zmekom

25 Leopard na Slovensku

26 Nesmrteľná V3S

28 Technika slovenských ozbrojených síl včera, dnes a zajtra

30 Minister obrany Jaroslav Nad' na Ukrajine

32 S časopisom Obrana v srdci

36 Rozhovor s riaditeľom VŠC Dukla pplk. Matejom Tóthom

38 AZIMUT 24/7

40 Partnerstvo v éteri

41 MILITARY ENGLISH: From Warsaw to Washington

42 Vojenská rekreácia pre telo i dušu

44 Tridsaťročie vojenského zdravotníctva

46 Vojenské historické múzeum v premenách času

25

38

46

MULTINATIONAL BATT

#WEAR

Mnohonárodný prápor

Vláda SR 9. marca súhlasila s prítomnosťou príslušníkov spojeneckých ozbrojených síl na našom území v podobe mnohonárodnej bojovej skupiny NATO. Je to reakcia Slovenska a spojencov na ruský militantný imperializmus, ktorý zvýšil dôležitosť posilnenia obrany východnej hranice Severoatlantickej aliancie. Cieľom je manifestácia súdržnosti a pripravenosti brániť sa spoločne proti akejkoľvek hrozbe. Členské štáty NATO aj takto potvrdzujú, že prípadný útok na jedného člena budú považovať za útok na všetkých.

Bojové zoskupenie MN BG SVK sa skladá z mnohonárodného velenia a štábu, bojových rôt Českej republiky, Nemecka, USA a Slovenska, rôt bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Súčasťou práporu je aj slovenská mínometná čata z 22. mechanizovaného práporu Michalovce. Plnú operačnú pripravenosť prápor dosiahol 23. septembra 2022 po úspešnom cvičení Strong Cohesion.

Nový český kontingent

Na sklonku roka 2022 príslušníkov 41. mechanizovaného práporu Žatec v Lešti vystriedali kolegovia z 42. mechanizovaného práporu Tábor, ktorý nesie čestný názov Svätováclavský a je súčasťou 4. brigády rýchleho nasadenia. Plní bojové a špeciálne úlohy na území Českej republiky i v medzinárodných operáciách (IFOR, SFOR, KFOR, Irak, ISAF v Afganistane, Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku), aj úlohy nevojenského charakteru pri riešení následkov živelných pohrôm. K základnej výzbroji 42. mechanizovaného práporu patria kolesové obrnené vozidlá Pandur a mínomety. Príslušníci práporu sa zúčastňujú na aliančných cvičeniach v Európe aj Spojených štátoch.

Slovenská republika počas svojej tridsaťročnej existencie nikdy nevzdorovala takým bezpečnostným

LE GROUP SLOVAKIA

RENATO

Výmena veliteľa

V Lešti 12. decembra veliteľ Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku plukovník Ladislav Bujárek odovzdal velenie plukovníkovi Karlovi Navrátilovi. Na slávnosti sa zúčastnil zástupca veliteľa Veliteľstva pre operácie Armády ČR generálmajor Petr Procházka a predstavitelia zúčastnených krajín MN BG SVK.

„Skúseností, ktoré mi pôsobenie na Slovensku dalo, sú nesmierne cenné pre moju ďalšiu prácu. Pri riešení všetkých problémov sa aj v medzinárodnom prostredí potvrdilo, že kde je vôľa, je i cesta,“ zhrnul plukovník Bujárek.

Nový veliteľ plukovník Karel Navrátil má bohaté skúsenosti aj z troch pôsobení v Afganistane. „Ale po prvý raz som veliteľom takéhoto mnohonárodného zoskupenia jednotiek krajín NATO. Je to veľká česť, ale aj zodpovednosť. Preto som zástavu mnohonárodného práporu prevzal s pokorou, ako symbol vojenských hodnôt a statočnosti.“

Kontajnerové mestečko

Minister obrany Jaroslav Naď 30. novembra 2022 v Centre výcviku Lešť spoločne s českou ministerkou obrany Janou Černochovou odovzdal do užívania prvé z nových ubytovacích priestorov určených predovšetkým pre spojeneckých vojakov, ktorí posilnili vojenskú prítomnosť NATO na Slovensku. Multifunkčné kontajnerové domy im poskytnú potrebné zázemie. Kontajnerové mestečko v Centre výcviku Lešť s kapacitou vyše dvetisíc lôžok bude dokončené v apríli. Jednotlivé multifunkčné kontajnerové domy odovzdávajú do užívania postupne. Podobné vzniknú aj na leteckej základni Sliač. Vláda SR na tento účel vyčlenila 31,42 milióna eur.

Jozef Žiak • Foto: AČR

výzvam, aké priniesla nevyprovokovaná ruská agresia voči samostatnej zvrchovanej Ukrajine.

Modernizácia, profesionalita a proatlantická orientácia

O troch desaťročiach nášho rezortu, ale aj o úlohách dneška a výzvach zajtrajška prinášame rozhovor s ministrom obrany Jaroslavom Nad'om:

Keď v roku 1993 vznikala samostatná Slovenská republika a vy ste mali dvanásť rokov, vnímali ste pojem Armáda Slovenskej republiky?

Vnímam som ju prostredníctvom brata, ktorý sa ako gymnazista práve rozhodol, že pôjde študovať na vojenskú vysokú školu, lebo chcel byť profesionálnym vojakom, ktorým je dodnes. No ani sa mi nesnívalo, že raz budem pracovať v rezorte obrany. S odstupom času môžem povedať, že budovanie našej štátnosti bolo do veľkej miery podporené mimoriadne zodpovedným prístupom našich ozbrojených síl počas celej existencie Slovenskej republiky.

Kedy vás oslovila problematika bezpečnosti a obrany?

Na konci gymnázia. Opäť tak trochu pod vplyvom brata, ktorý vtedy končil svoje dôstojnícke štúdium v Liptovskom Mikuláši. Popritom ma už vtedy zaujímali medzinárodné vzťahy a medzinárodná bezpečnosť. Keď som v roku 1999 začal študovať na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity

Mateja Bela v Banskej Bystrici, vedel som, že obrana a bezpečnosť sú oblasti, ktorým sa chcem v živote venovať.

Hovorilo sa o vašej „modrej knižke“...

Nikdy som ju nemal, ani ju mať nebudem. Bol som štandardne odvedený a rozhodnutie o odvedení som aj zverejnil. No faktom je, že po skončení vysokej školy som na základnú vojenskú službu nastúpiť nemohol, lebo mi neprišiel povolávací rozkaz. V tom období rukovala do armády posledná vlna povolancov a na mňa, skrátka, nestihol prísť rad.

Ako ste už v pozícii študenta vnímali budovanie našich ozbrojených síl a obrany?

Veľmi intenzívne. Už počas štúdia som pôsobil vo viacerých mimovládnych organizáciách, ktoré sa venovali obrane a bezpečnosti. Najprv to bolo Euroatlantické centrum, potom Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku. Práve v nich som mal možnosť stretávať sa s viacerými predstaviteľmi rezortu obrany, či už úradníkmi, vojakmi alebo politickými predstaviteľmi. Okolo roku

2000 som začal veľmi pozorne sledovať aj proces reforiem ozbrojených síl v súvislosti s prípravou na vstup Slovenska do NATO. Odvtedy som sa tejto témy už nepustil.

Mali ste aj vy možnosť participovať na našom úsilí získať členstvo v Aliancii?

Ako vysokoškolák som počas prvej vlády Mikuláša Dzurindu v roku 1999 vstúpil do Euroatlantického centra. Mimochodom, založil ho môj starší spolužiak a dnes náš rezortný zamestnanec Mário Nicolini, aktuálne pôsobiaci v aliančnom Centre výnimočnosti pre strategickú komunikáciu v Rige. Ako študentov nás oslovili, aby sme pomáhali komunikovať tému NATO medzi mladými ľuďmi. Vtedy som sa zoznámil s našim vojenským rozhlasovým novinárom Miroslavom Minárom, ktorý organizoval rôzne diskusie nielen v rozhlase, ale aj v kultúrnych domoch v mestách a dedinách. Volal to Tour de NATO. Na niekoľkých etapách som sa zúčastnil s ďalšími mladými ľuďmi, napríklad aj popri Júliusovi Satinskom či Milanovi Lasicovi. Bola to dobrá

skúsenosť. Aj vtedy, keď Júlio Satinský najskôr žartoval a zabával ľudí a potom mi dal slovo, pričom bolo na mne, aby som publikum po tomto majstrovi slova zaujal aj ja. Áno, bolo to pekné, zmysluplné, spomínam rád – a najmä, vstúpili sme do NATO.

O aké skúsenosti ste pred takmer troma rokmi opreli svoj mandát ministra obrany?

V rezorte som poznal ľudí a procesy, bol som tu zamestnaný v rokoch 2003 až 2013 od radového úradníka až po generálneho riaditeľa sekcie či nášho predstaviteľa v Bruseli. Už predtým počas pôsobenia v mimovládach som spoznal mnohých ľudí z ozbrojených síl a ministerstva. Aj po odchode z rezortu som sa problematike obrany venoval opäť v mimovládnom prostredí. Čiže bolo to kontinuálne vyše dve desaťročia. Dovolím si preto neskromne povedať, že máloktorý predstaviteľ vlády bol tak odborne pripravený na svoju ministerskú pozíciu. Podobne by som to mohol porovnávať s predchádzajúcimi ministrami obrany. Takže áno, mal som výhodu, že som vedel, do čoho idem a vedel som, čo chcem.

Ako ste pri nástupe do funkcie definovali najväčšie rezervy, ktoré vznikli v priebehu troch desaťročí budovania našich ozbrojených síl? Začnime najskôr všeobecným porovnaním s našimi partnermi vo V4. Realita bola taká, že sme v porovnaní či už s Poľiakmi alebo Čechmi realizovali výrazne menej modernizačných projektov. Mohli sme byť niekde na úrovni Maďarska. Modernizovalo sa veľmi obmedzene a keď, tak sa triafalo do vecí, ktoré nemuseli byť v tom čase prioritné. Riešili sme napríklad systém utajovanej komunikácie v hodnote miliárd eur a pritom sme nemali základnú výzbroj pre vojakov. V priebehu desaťročí sa prakticky vôbec neinvestovalo do infraštruktúry, ktorá bola v katastrofálnom stave. Nehovoriac už o tom, že sme obciam či mestám odovzdávali svoju infraštruktúru, ktorá sa potom rozličnými cestami dostávala do rúk aj rôznym „spriatelenejším“ podnikateľom. Dnes by sme ju potrebovali, no nanovo musíme budovať inú. Tiež išlo a ide o personál. Priamo na ministerstve obrany vznikla akoby medzigeneračná medzera. Medzi ľuďmi v pred dôchodkovom veku a mladými absolventmi škôl vypadla vekovo stredná generácia odborníkov s potrebnými skúsenosťami. Takže modernizácia, infraštruktúra a personál – tieto tri oblasti som po nástupe považoval za najväčší problém aj v porovnaní s okolitými krajinami – a aj za najväčšiu výzvu.

Kde po necelých troch dekádach najviac tlačila topánka pozemné sily?

V mnohých oblastiach. Od začiatku vstupu do Aliancie sme sľubovali vybudovanie ťažkej brigády ako základu pozemných síl. Stále sa to odkladalo, pričom do pozemných síl sa investovalo minimálne a do hlavnej bojovej techniky v podstate vôbec. Stalo sa to vážnym problémom. Pokiaľ ide o kolesovú alebo pásovú bojovú techniku, v tomto volebnom období sme realizovali kroky, ktoré výrazne pomôžu zlepšiť situáciu. Isto, za minulej vlády možno spomenúť akvizíciu samohybných húfníc Zuzana 2, v ktorej pokračujeme. No i tak bola modernizácia pozemných síl až neskutočne zanedbávaná. O to viac som rád, že sme v tejto oblasti urobili veľmi veľa.

A vzdušné sily?

V minulosti sa realizovala akvizícia vrtuľníkov Black Hawk, ešte stále však zápasíme s tým, aby sme ich dovybavili. Podľa pôvodnej zmluvy sme ich dostali prakticky holé, takže postupne prichádza nevyhnutný výstroj. K devia-

 Budovanie našej štátnosti bolo do veľkej miery podporené mimoriadne zodpovedným prístupom našich ozbrojených síl v podstate počas celej existencie Slovenskej republiky.

tím pôvodným sme obstarali dva plne vybavené pre špeciálne sily. Podľa schválených koncepcií by ich však malo byť 18, takže máme čo dobíhať. Som vďačný aj za dopravné lietadlá Spartan, no i tie sa kúpili v podobe, ktorá si vyžaduje ich zásadnú modernizáciu, inak by nemohli lietať. Neboli dostatočne zabezpečené ani servisné veci, ani hangáre. Čo sa týka stíhačiek F16, verím, že koncom roka budú vyrobené prvé, hoci ma veľmi mrzí, že z objektívnych, aj subjektívnych príčin prídu so zdržaním. Výrazne sa nám podarilo pokročiť v modernizácii radarov a ak vzdušným silám pridáme aj očakávanú akvizíciu na bezpilotné prostriedky, môžu byť v celkom dobrej kondícii.

Špeciáli?

Ani tak nechcem hovoriť o technike, ktorú už sčasti mali, sčasti sme ju pre nich obstarali a niečo ešte potrebujú. Chcem

hovoriť o systéme, keď sme vytvorili veliteľstvo síl pre špeciálne operácie, ktoré je postavené na úrovni pozemných aj vzdušných síl. Špeciáli už nie sú iba o Žiline, ale máme ich aj v Trebišove, chceme pre nich nanovo otvoriť základňu na Mokradi, podporné zložky majú v Trenčíne. Sily pre špeciálne operácie sme výrazne posilnili, dnes sú zásadnou súčasťou našich ozbrojených síl.

Veľkou témou je infraštruktúra.

Tá bola zanedbaná naozaj neskutočne, a to takmer vo všetkých aspektoch. Či už hovoríme o letiskách, servisných priestoroch, ubytovacích kapacitách, ako aj o pracovnom zázemí. Keď som v roku 2020 nastúpil ako minister, dozvedel som sa, že rezort ročne dáva ročne tri milióny na takzvanú rutinnú a štandardnú údržbu objektov. Dnes to číslo presahuje 15 miliónov ročne, čo je nárast o 500 percent. Vojaci to vidia a cítia, veľmi ma to teší. Zároveň investujeme do veľkých kapitálových projektov. Spomeniem letisko na Sliachi, ktoré nás bude stáť možno až 150 miliónov. Opravovali sme letisko v Kuchyni, obnovujeme budovy, obnovíme základňu Mokrad. Spomeniem tiež kontajnerové mestečko v Lešti. Čakajú nás ďalšie veľké investície. Cieľom je skvalitniť infraštruktúru a dostať ju na úroveň 21. storočia. A zároveň spríjemniť vojakom a zamestnancom pracovné zázemie. Veď je to minimálne súčasť úcty k ich práci a službe. Keď som hneď po nástupe do funkcie absolvoval „tour“ po všetkých útvaroch ozbrojených síl, niekde som videl sociálne zariadenie už odstavené, inde ma vítala plesň a inde zatekajúce strechy a vlnúce steny. Viem, nie je ešte všetko ideálne, ale ideme dopredu.

Nemenej horúcou témou je vystrojovanie vojakov.

Za ostatné tri roky ide o sumy nákupov, ktoré sa priblížili takmer k dvadsiatim miliónom ročne. Percentuálne je to podstatný nárast. Možno povedať, že základný problém, ktorý sme mali s nedostatočným objemom výstrojných súčiastok, sme výrazne zlepšili, hoci ešte stále nie sme tam, kde chceme byť. Spomeniem tiež, že nedávno sme robili ďalšie akvizície, napríklad na ruksaky, nepremokavé odevy alebo bundy. Robíme čo vieme, aby sme investičnú medzeru aj v tejto oblasti čím skôr saturovali. Našou ambíciou je zmeniť celý systém vystrojovania. V roku 2022 sme po procese tvorby projektu a schvaľovania konečne podpísali aj zmluvu s dodávateľom a verím, že od 1. januára 2024 bude v rezorte obrany funkčný systém objednávaní výstrojných súčiastok cez aplikáciu v mobilnom telefóne prepojenú so skladovými zásobami. Už v tomto roku ju chceme odskúšať.

A čo ostatné súčasti ministerstva a OS SR?

Spolu s tímom, s ktorým som prišiel na ministerstvo obrany, sme od začiatku zdôrazňovali, že naše úsilie nebude iba o ozbrojených silách a iba o bratislavskom ministerstve obrany, pretože rezort obrany má veľa súčastí v celej republike. Môžeme hovoriť o Ústrednej vojenskej nemocnici v Ružomberku a jej poliklinikách v Trenčíne či na Sliachi. Hovorme aj o Nemocnici sv. Michala v Bratislave, v ktorej má náš rezort tiež svoje akcie. Máme na zreteli aj Akadémiu ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši, hovoríme tiež o akciových spoločnostiach, ktorých sme zriaďovatelia.

Môžete uviesť konkrétnejšie príklady?

Investície a zásadné kroky boli a sú potrebné v podstate všade. Do ružomberskej nemocnice sme každý rok investovali desiatky miliónov eur. Chirurgický pavilón, ktorý v októbri 2021 zničil požiar, už prechádza komplexnou rekonštrukciou. Nemocnicu som naposledy navštívil 6. decembra a veľmi sa teším, že rekonštrukcia sa týka priestorov kliniky anestéziológie a intenzívnej medicíny, lôžkového oddelenia kliniky chirurgie, kliniky ortopedie a úrazovej chirurgie, aj kliniky neurochirurgie. Vráťane výmeny zhorenej časti strechy a vybudovania ambulancií urgentného príjmu. Ako každý projekt, aj tento sme posunuli na vyšší level – zlepšíme energetickú hospodárnosť celej budovy, ktorá bude doplnená na vybraných častiach vegetačným krytom, takže bude spĺňať podmienky zelenej strechy. Komplexná rekonštrukcia vo výške približne 20 miliónov eur je financovaná z viacerých zdrojov. Nemocnica je úspešným uchádzačom o nenávratný finančný príspevok z európskych fondov vo výške 17,6 milióna eur a takmer 2,4 milióna eur získala od svojho zriaďovateľa, teda od nášho ministerstva vo forme investičného transferu. Medzi ďalšie zdroje patria sponzorské dary od viacerých súkromných spoločností, ktorým ďakujem za ústretovosť. Spomením napríklad Letecké opravovne Trenčín, ktoré mali pri našom nástupe peniaze len na dve posledné vyplatenia miezd, nemali žiadny výrobný plán, nere realizovali sa žiadne práce. Už je to inak. Posledné dva roky sú ziskové. Vážne ekonomické problémy mali aj podniky obranného priemyslu v rámci našej akciovky DMD. Okrem toho, že sme do nich investovali a už teraz sú v zisku, vďaka podielu na modernizačných projektoch majú čo robiť, aby zabezpečili dostatok zamestnancov, keďže roboty bude viac ako dosť. No a Horezza – to bol v období pred naším nástupom prejav vedomej decimácie. Len na ilustráciu: detský chatový tábor v Tatranských Zruboch desaťročia využívaný deťmi vojakov

a zamestnancov rezortu obrany, bol aj s pozemkami odpredaný súkromnej osobe v roku 2015. Ďalšie pozemky okolo hotela v rokoch 2016 a 2019. Detský letný chatový tábor v areáli vojenskej zotavovne Zemplínska šírava je tiež už len spomienkou. Hotel, ktorý bol napriek všetkým rečiam o penzióne, podľa mňa, pripravovaný na odpredaj súkromníkovi, chceme prinavrátiť na pôvodný účel v prospech rekreácie vojakov a zamestnancov. No musia sa pripraviť na to, že po rozpredaji pláže a pozemkov v rokoch 2015 a 2016 ostal krásny areál ohľadaný až takmer na betón hlavnej budovy. Vo Vysokých Tatrách sme znovu otvorili Tatranskú

Polianku, ktorej sa tiež už niekto z hľadiska rezortu chystal zavoníť umieračikom. Aj tu si v roku 2016 z budov a pozemkov odhrýzli súkromníci, to už rezortu nikto z nich nevráti... Čo sa však dá, to rekonštruujeme a veľmi ma teší, že pre vojenskú akadémiu sa nám z eurofondov podarilo získať na opravy desiatky miliónov, takže sa rekonštruujú učebne, internáty, aj plaváreň.

Ako na tom stojí spolupráca s mimorezortným domácim obranným priemyslom, a to aj v rámci modernizácie našich ozbrojených síl?

Od prvého dňa s prezidentom Združenia bezpečnostného a obranného priemyslu SR Tiborom Strakom, ako aj s jednotlivými členmi združenia veľmi intenzívne komunikujeme a chceme byť obojstranne ústretoví partneri. Príkladom je aj spolupráca pri ťažiskových modernizačných projektoch, ktoré ideme realizovať. Verejnosť už vie, že až 40 % z týchto obranných akvizícií sa preinvestuje v slovenskom obrannom priemysle. Za všetky spomením akvizíciu radarov alebo obrnených vozidiel 8x8, podpísali sme aj zmluvu na pásové obrnené vozidlá. Len v týchto troch investíciách je to práca pre naše podniky za približne miliardu eur.

Tieto financie skončia v našich firmách, štátnych alebo súkromných, ktoré platia dane, zamestnávajú ľudí a zároveň sa v týchto firmách tvorí nové know how, vďaka ktorému môžu uspieť na trhu aj v súťažiach o iné zákazky.

Ako to, že v minulých volebných obdobiach, keď vzniklo napätie v štátnom rozpočte, sa v podstate vždy krátila kapitola ministerstva obrany? Teda, na rozdiel od predchádzajúcich troch rokov?

Je to aj o tom, aké silné má postavenie minister obrany. Niekedy sa povie, že by bolo lepšie, keby minister nebol politik, azda by stačil odborník a bolo by to OK. Napríklad vďaka tomu by na neho neboli

z opozície také útoky a podobne. Lenže funguje to tiež inak. Aj ja môžem potvrdiť, že i v tomto volebnom období boli tlaky nezvyšovať rezortu obrany rozpočet, respektíve mu ho rovno zoškrtáť. Ukázalo sa, že v tomto prípade mi moja politická pozícia pomohla nielen naše financie udržať, ale práve naopak, zásadne ich zvýšiť. Keď som v roku 2020 nastúpil do funkcie, bývalá vláda rozpočet na obranu schválila na úrovni 1,6 % HDP. Tento rok to bude cez 2 %. A aj v predchádzajúcich dvoch rokoch sa nám podarilo dosiahnuť čísla blízke k 2 %. Ide o stovky miliónov navyše. Vďaka nim sme mohli začať dobíhať obrovský investičný dlh v modernizácii či infraštruktúre.

Personál a morálka ozbrojených síl a zamestnancov rezortu?

Tu hovoríme o dvoch aspektoch. Jeden je kvalitatívny a druhý kvantitatívny. Z hľadiska kvantitatívneho v prípade štátnych zamestnancov sa čísla v ostatnom období viac-menej nemenia. Čo sa týka vojakov, podarilo sa nám po prvý raz v histórii Slovenskej republiky ich počty zvýšiť. Od roku 1993, keď ešte bola základná vojenská služba a mali sme ich približne 50-tisíc, sme do roku 2020 klesli na 14 100. Aktuálne sa nám

podarilo tento stav zvýšiť o 900, čo sú takzvané zaplatiteľné počty, teda vojaci, na ktorých máme mzdové prostriedky. Verím, že tak, ako bolo dohodnuté, v roku 2023 a v roku 2024 narastie opätovne ich počet vždy o tisíciku. Medzi rokmi 2020 až 2024 by sa teda počet vojakov zvýšil o 20 % a dostaneme sa na úroveň 17-tisíc, čo by bolo skvelé. Potrebujeme aj kvalitnú regrutáciu, už vlni sme zregrutovali výrazne viac vojakov, ako to bolo v minulosti.

A kvalitatívny aspekt?

Ak to porovnáme s rokom 2003, keď som po prvý raz prišiel do rezortu obrany, som presvedčený, že personál je kvalitnejší, vzdelanejší a jazykovo pripravenejší. Nič nie je ideálne, ale ideme dobrou cestou.

V minulosti sa rezortom obrany prehna- lo niekoľko vír falošných dezinformácií o tom, čo všetko politici vojakom zoberú napríklad zo sociálneho zabezpečenia, preto treba utekať...

Áno, aj ja som za tie roky vnímal viacero poplašných správ, že sa ide rušiť systém sociálneho zabezpečenia a podobne. Pravidelne sa to deje aj v tomto volebnom období. Dokonca častejšie, ako bývalo zvykom, približne raz za mesiac dostávam informácie, že niekto opäť šíri medzi vojakmi, ale aj policajtní dezinformácie tohto typu. S cieľom, aby ich vystrašil, aby destabilizoval situáciu. Ja sa aj teraz odvolávam na jasné znenie programového vyhlásenia vlády, že v tejto oblasti nebudeme robiť žiadne zmeny, ktoré by sa vojakov dotkli negatívne. Nebudeme rušiť výsluhové dôchodky, nebudeme zdaňovať odchodné a podobne. Vojaci môžu byť pokojní, nič také sa nechystá.

Do akej miery je v našich silách pomoc napadnutej Ukrajine a aké sú naše ďalšie ambície?

Od prvého momentu pomáhame Ukrajine politicky, humanitárne, ekonomicky a aj vojensky. Budeme v tom pokračovať kým to bude potrebné a dokedy budeme schopní ísť touto cestou. Je to absolútne v súlade s Chartou OSN, ktorá hovorí, že krajina, ktorá je pod vojenskou agresiou, má právo na svoju obranu a v súlade s Chartou OSN je aj pomoc napadnutej krajine. Robí tak viac ako 60 štátov sveta. Slovensko je krajinou, ktorá s Ukrajinou susedí. Vždy sme mali dobré vzťahy a naozaj si nechcem predstaviť, aké negatívne následky by malo pre našu bezpečnosť a ekonomiku, keby došlo k rozbitiu Ukrajiny ako suverénneho štátu, alebo keby sme susedili s agresorom, ktorým je Ruská federácia. Je naším národným záujmom pomáhať Ukrajine a s obdivom sa na ňu pozerám, ako sa už viac ako desať mesiacov doká-

že agresii brániť a ako vytlačá agresora zo svojho územia.

Budeme naše aktuálne zastúpenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu v blížšom časovom období prehodnocovať?

Pokračujeme tam, kde sme. Základný rámec je jasný – aliančná operácia eFP v Lotyšsku, pod zástavou Európskej únie sme v operácii Althea v Bosne a Hercegovine, no a v rámci síl OSN pôsobíme v UNFICYP na Cypre. Niekoľkých vojakov máme aj v Iraku, v afrických krajinách či na Blízkom východe. Aj keď zásadnejšie zmeny neplánujeme, neznamená to, že nemôže nastať v geopolitickom prostredí zásadná zmena, ktorá by znamenala, že nasadíme vojakov tam, kde teraz nie sú.

Kde je v súčasnosti miesto Slovenska v rámci medzinárodnej bezpečnostnej architektúry?

Aj vďaka výnimočnej súhre prezidentky, predsedu vlády, ministra zahraničných vecí a ministra obrany má Slovensko výnimočné zahraničnopolitické renomé a postavenie. Je to vidieť na prichádzajúcich návštevách, aj na spolupráci s partnermi. Potvrdilo sa nám to v rámci nasadenia systémov Patriot od našich aliančných partnerov pri ochrane vzdušného priestoru Slovenska, aj príchodom ďalších aliančných jednotiek bojovej skupiny eFP. Spomeniem aj to, že od USA sme dostali 200 miliónov dolárov na modernizačné programy. Skrátka, naše postavenie v rámci NATO a EÚ nebolo nikdy také dobré, ako je teraz. Musíme urobiť všetko pre to, aby sme si to sami nepokazili.

Čo z obdobia budovania ozbrojených síl a nášho rezortu za posledné tri desaťročia najviac oceňujete?

Kľúčová bola jasná prodemokratická orientácia ozbrojených síl. Aj v zmysle ústavy sú garantom demokracie na Slovensku. Boli tu rôzne vlády, ktoré ťahali Slovensko aj nedobrymi smermi. Ozbrojené sily však boli garantom prozápadného prodemokratického smerovania našej krajiny a plnili svoje úlohy na výbornú. V tomto volebnom období spomeniem ich úžasné nasadenie v boji s covidom, ako aj s rôznymi ďalšími

krízami, vrátane migračnej. V súvislosti s Ukrajinou spomeniem tiež obrovské nasadenie pri príprave na možnú obranu našej krajiny. Verím, že aj ďalšie tri desaťroky rokov budú naše ozbrojené sily profesionálne, zodpovedne a iniciatívne konať to, na čo sú určené a za čo im úprimne ďakujem.

Máte aj nejaké špeciálne osobné poďa- kovanie, respektíve situáciu, keď ste si povedali, že klobúk dole?

Tých situácií bolo veľmi veľa. Spomeniem bezsenne noci, ktoré sme prežívali spolu s náčelníkom generálneho štábu generálom Danielom Zmekom pri evakuácii civilistov z Afganistanu. Podarilo sa, špeciáli so vzdušnými silami odviekli perfektnú prácu. Môžem ešte raz spomenúť testovanie. Už len zorganizovanie testovania v toľkých mestách a obciach a v takom krátkom čase bola unikátna operácia, ktorú by na Slovensku nedokázal zabezpečiť nikto iný. Vojaci to dokázali na jednotku. Spomeniem výsledky desiatok cvičení, reprezentácie štátu a armády v operáciách medzinárodného krízového manažmentu, no aj každoročné Vojenské činy roka, keď naozaj snímam pomyselný klobúk. Ďakujem aj rodinám vojakov, zamestnancom. V tom nasadení či hektickom tempe sú veľmi často spolu s nami. Za obdobie, čo som ministrom obrany, som pritom ani raz nebol v situácii, že by som sa musel za vojakov hanbiť. Alebo že by ktorúkoľvek z úloh, nech by bola akokoľvek ťažká, odflákali, nezvládli. Dodám aj to, že i pri plnení bežných úloh vnímam ústretovosť, kamarátstvo a pomoc jedného druhému. Vďaka, takto sa nám kráča lepšie.

Ktoré ďalšie kroky v rezorte obrany vníma- te ako nevyhnutnosť?

Z hľadiska modernizácie a obnovy infraštruktúry sa nám síce podarili za posledné tri roky urobiť, takpovediac, aj zázraky, ale roboty na obrovských, aj drobnějších projektoch, je ešte veľa. Bol by som veľmi rád, keby sa nám čím skôr podarili vyriešiť ručné zbrane či nákladné vozidlá, aby sme mali kvalitné drony, nové podzvukové letectvo a, samozrejme, protivzdušnú obranu na úrovni 21. storočia. Roboty je skrátka kopec. Najmä však verím, že nech príde po nasledujúcich parlamentných voľbách akákoľvek vláda, bude nielenže pokračovať v modernizácii, ale alfou a omegou pre ňu bude naše demokratické a proatlantické ukotvenie v NATO a EÚ.

A keďže tento rozhovor vyjde v januárovom čísle Obrany, všetkým vojakom, aj našim zamestnancom za ich prácu ešte raz ďakujem a želám im šťastný, zdravý a úspešný rok 2023.

Pavol Vitko • Foto: SITA

Desaťročia

V roku 1992 mala československá armáda 170-tisíc vojakov a novovzniknutá Armáda SR ich mala približne 50-tisíc. Pri delení majetku federálnej armády zaznievali aj hlasy, že to bude v pomere 3:1, či 2,5:1. Nakoniec sa dohodol princíp 2:1 – podľa počtu obyvateľov oboch republík. Týkal sa hnutelného majetku. Pri delení nehnuteľného majetku sa dohodlo na teritoriálnom princípe. Aj keď viac ako dve tretiny nehnuteľného majetku armády sa nachádzali v Čechách, kde bolo za socializmu dislokovaných

72,1% percenta vojakov, napokon boli tieto princípy na politickej úrovni prijaté a stali sa jedným zo základov pokojného rozdelenia spoločného štátu. Obe armády mali a dodnes majú tie najlepšie vzťahy, čo bol základný benefit pri vzniku Armády SR. Aj na ňom stoja jej základy už tri desaťročia.

Niektorých z tých, ktorí v tomto období Ozbromené sily SR a rezort obrany budovali, sme sa spýtali na ich najlepší či najhorší zážitok z rokov ich služby – a čo našej obrane želajú do ďalších desaťročí.

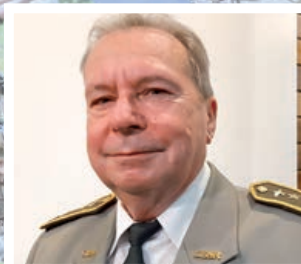

Generálporučík v. v. Július Humaj

od júla 1992 veliteľ Vojenského veliteľstva Východ v Trenčíne, v rokoch 1993 – 1994 prvý veliteľ Armády Slovenskej republiky

Pred tridsiatimi rokmi príslušníci

Vojenského veliteľstva Východ v zmysle Ústavného zákona č. 542/1992 o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky úspešne ukončili delenie federálnej armády. Bola to veľmi náročná, ťažká a vskutku historická úloha, ktorá si vyžiadala maximálne nasadenie síl všetkých, ktorí sa na jej plnení podieľali. Po rozdelení štátu sme okamžite pristúpili k budovaniu novej Armády SR a vytvoreniu základných prvkov jej fungovania. Obe úlohy možno nazvať aj operáciami. Mali výnimočný a pre našu republiku až dejinný charakter. Zvládli sme ich aj preto, lebo všetci účastníci týchto hektických mesiacov pracovali maximálne zodpovedne a so skutočným pocitom vlastenectva. So ctou naplnili svoj podiel pri konštituovaní novej suverénnej Slovenskej republiky. Chcem nadviazať na ich odkaz, aby sa aj dnes príslušníkom Ozbromených síl SR darilo naďalej úspešne budovať a zvyšovať bojovú pripravenosť svojich jednotiek a plniť všetky úlohy. Tak, aby boli zárukou bezpečnosti a zvrchovanosti Slovenska. K tomu im želim veľa osobných síl a vojenského šťastia, tiež pevné zdravie a dobrú pohodu v pracovnom a osobnom živote.

Plukovník v. v. Milan Víglaský

Zväz vojakov Slovenskej republiky, predseda klubu Pezinok

Odsľúžil som 35 rokov a najradšej si spomínam, keď sme hneď

po vzniku Slovenska v roku 1993 aj v našej sekcii ľudských zdrojov budovali štruktúry novovzniknutého ministerstva obrany. Pravdaže, mali sme v gescii tiež dve vysoké vojenské školy, šesť stredných vojenských škôl, dve športové Dukly. Bol to trochu iný svet, no časť tých základov stojí dodnes. Teším sa, že som bol pri tom. Ozbromeným silám želim, aby si nerobili jeden druhému naprieky, lebo aj také bolo. Aby boli zomknuté, aby to bol kolektív, v ktorom je radosť slúžiť.

Podplukovníčka Marcela Vrábelová

Veliteľstvo vzdušných síl Zvolen

Príslušníčkou našich ozbrojených síl som už od roku 1997, keď som nastúpila na štúdium na Vojenskej leteckej akadémii gen.

M. R. Štefánika v Košiciach. S rozhodnutím stať sa profesionálnou vojačkou som veľmi spokojná a nikdy by som nevymenila toto povolanie za iné. Pri príležitosti 30. výročia vzniku OS SR želim všetkým vojakom prosperitu, silu zvládať nové úlohy. Nech ozbrojené sily napredujú v rozbehnutých modernizačných projektoch, ktoré nám dávajú možnosť byť ešte lepším aliančným partnerom a pevnou oporou pre našich občanov.

v nás

Majorka v. v. Ingrid Karásková
v rokoch 2008 / 2009 velila
v misii UNFICYP ako prvá
a doteraz jediná slovenská
veliteľka v operácii
medzinárodného krízového
manažmentu

Počas mojej 25-ročnej kariéry v Ozbrojených silách SR si spomínam často najmä na začiatky či už ako prvej veliteľky roty bojového útvaru, alebo ako veliteľky kontingentu SR v misii UNFICYP na Cypre. Osobne mám pozitívnych zážitkov neskutočne veľa, ale nájdú sa aj tie horšie. Pravidelne som smutná 8. júna, keď si spomeniem, ako som telefonovala na generálny štáb, že náš vojak zahynul pri vystupovaní z vrtuľníka. Z operačného centra mi vtedy povedali: „Inuž, neblázní práve som dostal správu, že zahynuli traja naši vojaci v Iraku a teraz aj Cyprus...“ Áno, najsmutnejšie sú úmrtia našich vojakov... V každom prípade všetkým nám želám ozbrojené sily, na ktoré môžeme byť hrdí, ako som na ne hrdá ja. Sledujem správy, čo dobré urobili pre spoločnosť a pre každého jedného z nás. Ďakujem...

Brigádný generál Róbert Kleštinec
riaditeľ Vojenského
spravodajstva

Najradšej si spomínam ma moje začiatky, keď som sa ako mladý poručík stal príslušníkom vtedy ešte vrtuľníkového pluku. Nezabudnem na tých skvelých ľudí, s ktorými sme začali budovať vrtuľníkové letectvo na zelenej lúke v Prešove, kde sa odvtedy urobil obrovský kus roboty. Do ďalších tridsiatich rokov želim ozbrojeným silám veľa šikovných ľudí so záujmom pracovať pre štát a jeho obranu s entuziazmom a ak treba, aj nad rámec bežných služobných povinností.

Generálporučík Vladimír Šimko
náčelník Vojenskej kancelárie
prezidenta SR

Počas štyridsiatich piatich rokov nosenia vojenskej rovnošaty mám veľmi veľa dobrých, ale aj smutných zážitkov. Pri spomienke na zážitky sa mi v hlave vždy a celkom adresne vyrobí obrovské množstvo šikovných ľudí, zapálených odborníkov, vlastencov oddaných službe vlasti, našej mladej Slovenskej republiky, ktorej boli ochotní kedykoľvek pomôcť. A je celkom jedno či tieto spomienky spadajú do obdobia služby, keď som ako profesionálny vojak slúžil v leteckých bojových útvaroch, kde som lietal ako pilot nadzvukového bojového lietadla, keď som nastúpil do služby na Generálnom štábe Ozbrojených síl Slovenskej republiky, na Ministerstve obrany SR, či vo Vojenskej kancelárii prezidenta Slovenskej republiky. Ozbrojené sily Slovenskej republiky slúžia našim občanom a Slovenskej republike oddane a so ctou neustále. Tak to bolo vždy, aj v časoch nedostatočného zdrojového zabezpečenia. Do ďalšieho obdobia želim ozbrojeným silám, aby im obrovské odhodlanie slúžiť našim spoluobčanom a Slovenskej republike vydržalo, aby našli u politického vedenia štátu trvalé pochopenie a dlhodobú podporu najmä v starostlivosti o ľudí, profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov, ako aj v zabezpečovaní zdrojov nutných na ich prípravu.

Rastislav Káčer
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí

Do rezortu obrany som prišiel ako štátny tajomník v rokoch 2001 až 2003 s úlohou pomôcť prístupovému procesu do NATO. Myslím si, že sa nám vtedy podarilo dať dokopy veľmi kvalifikovaný tím, ktorý bol napokon úspešný. To všetko, čo sme v tomto záujme absolvovali, organizovali a zabezpečovali, vrátane vojenských cvičení či nasadení našich ozbrojených síl v misiách a operáciách, tak na to nezabudnem do konca života. No a aktuálne vojakom predovšetkým želim, aby mali podmienky na výcvik, aby mali všetko nevyhnutné a preto ich vyzbrojujeme, no zároveň im želim, aby to nikdy nemuseli použiť naostro.

**Štábný nadrotmajster v zál.
Viliam Machara**
bývalý hlavný zdravotník
a poddôstojník Úradu hlavného
lekára OS SR

Moja cesta vojenským životom sa
začala po ZŠ v Nemšovej v roku

1982 a formovala ma takmer štyridsať rokov. Nebola jednoduchá, ale aj ťažká situácia vždy bola výzvou. Na všetko, čo som počas rokov služby zažil na Slovensku i v zahraničných misiách som hrdý a neľutujem ničoho. Rád okrem iného spomínam na výbornú spoluprácu s dlhoročným nadriadeným a v súčasnosti ministrom zdravotníctva brigádnym generálom Vladimírom Lengvarským. Po odchode do zálohy v marci 2022 som prijal ponuku a v súčasnosti pracujem aj naďalej vo vojenskom prostredí vo vojenskej poliklinike MO SR Trenčín v pozícii vedúceho. Teší ma, že som konečne doma v mojom rodisku a zúročujem všetko to, čo som počas pôsobenia v minulosti vo vojenskom zdravotníctve nadobudol. Najväčšia vďaka patrí mojej manželke, ktorá ma podporovala a trpezlivo znášala všetky úskalia a vychovala naše dve deti Vilka a Dianku.

Katarína Krajčová
predsedníčka Slovenského
odborového zväzu zamestnancov
obrany

Je symbolické, že aj my, odborári,
si pripomíname 30. výročie vzniku
našej odborovej organizácie.

Vznikol pod názvom Odborový zväz civilných zamestnancov Armády Slovenskej republiky a v roku 2004 v súvislosti so zmenou zákona o Ozbrojených silách SR bol premenovaný. Ako sa menili počty v rezorte obrany, menil sa aj počet členov našich odborov. Sú však veľmi dôležité, čo sa ukázalo už nie raz v histórii našich ozbrojených síl. Verím napríklad, že predvlnajšie hromadné prepúšťanie sa už nebude opakovať, že v súvislosti aj s modernizačnými projektami a posilňovaním ozbrojených síl prichádza k dlhodobej stabilizácii zamestnancov. Chcem vyzdvihnúť, že v minulom roku vstúpilo do odborov viac ako 200 nových členov. Z nich má desatina menej ako 35 rokov, čo ma veľmi teší. Do budúceho obdobia želim rezortu obrany a jeho zamestnancom predovšetkým pevné zdravie, isté pracovné pozície v modernejšom pracovnom prostredí a s výborným platovým ohodnotením.

Plukovník Valentín Cebo
riaditeľ Vojenskej polície

S rezortom obrany som priamo spätý
už 31 rokov. Spolu s kolegami vo
Vojenskej polícii sa usilujeme najmä
v týchto ťažkých časoch robiť všetko
preto, aby sa v rezorte dodržiaval

zákon, disciplína a poriadok. K 30. výročiu vzniku rezortu obrany a OS SR želim do ďalšieho obdobia všetkým profesionálnym vojakom a zamestnancom najmä veľa zdravia. Lebo mnohí v posledných rokoch vynaložili množstvo síl pri riešení covidovej situácie, aj pri ochrane bezpečnosti krajiny. Aby sme spolu zvládli splniť všetky úlohy, ktoré rezort čakajú. Tiež želim každému zdravý rozum, aby sme nepodľahli dezinformáciám, hoaxom a rôznym extrémistickým názorom.

**Brigádný generál v. zál.
Vladimír Lengvarský**
minister zdravotníctva SR

Spomínam na všetkých 33 rokov
v armáde, na prvé zoskoky
s padákom v 5. pluku v Žiline, na
skvelé kamarátstva v misiách, na

akvizíciu nových sanitiek a ďalšej techniky, na spustenie potrebných zdravotníckych kurzov. Tých vecí bolo viac, oveľa viac. Ako bývalý hlavný lekár ozbrojených síl želim vojakom a celému rezortu obrany najmä zdravie. Respektíve – dá sa želať ešte niečo viac?

Ľubomír Galko
v rokoch 2010 - 2011 minister
obrany, v súčasnosti generálny
riaditeľ Leteckých opravovní
Trenčín

Dedičstvom predchádzajúceho
obdobia bolo, že sa nakupovalo

neférovo, bez koncepcie, podpisovali sa zmluvy, hoci na to neboli vyčlenené peniaze. Mal som náročnú pozíciu, chybal koncepčný plán rozvoja ozbrojených síl, rozpočet pre rezort bol poddimenzovaný, bolo potrebné vytvoriť kvalitný tím odborníkov. Súčasťou tohto tímu sa stali aj mladí šikovní a perspektívni ľudia zvnútra rezortu, jeden z nich je dnes ministrom obrany a druhý štátnym tajomníkom. V krátkom čase sa nám podarilo preveriť zmluvy a identifikovať prvé problémy s ne hospodárnym nakladaním finančných prostriedkov. Optimalizovali sme výdavky, šetřili peniaze, verejné súťaže sme robili aj tam, kde to zákon nevyžadoval, preferovali sme elektronické aukcie. V tomto období som rád, že sa v rezorte obrany podaril štart veľkých projektov a rezort má peňazí v rozpočte oproti minulosti výrazne viac, čo mu želim aj v budúcnosti. Mojm želaním totiž je, aby naša vlast disponovala moderne vyzbrojenými a vycvičenými ozbrojenými silami.

Nadrotmajster v. v. Ondrej Bihari

V Afganistane bol v roku 2014 so svojim vŕčiakom Ronim vyznamenaný titulom Hrdina dňa, popri službe vo Vojenskej polícii bol v rokoch 2005 – 2006 trénerom štátnej kynologickej reprezentácie

Pri výcviku psích pomocníkov a ich psovodov som od roku 2006 do roku 2020 zažil obrovské množstvo krásnych, ale občas, bohužiaľ, aj smutných chvíľ. Najmä vtedy, keď „odchádza“ štvornohý parťák. Za najvýznamnejšiu časť môjho profesionálneho a odborného života v rezorte MO SR považujem obdobie po vstupe SR do NATO, keď sa naša kynológia po mnohých úskaliach a rokoch snahy stala plnohodnotne akceptovaná a profesionálne rešpektovaná aj doma, aj medzi našimi kynologickými kolegami naprieč členskými krajinami Aliancie. Bola to ťažko získavaná a vydetá dôvera a akceptácia. Celému rezortu MO SR úprimne želim do ďalších rokov naozajstnú a nie len predstieranú profesionalitu na všetkých postoch. Aby si všetci uvedomovali, že dnes sme tu, ale zajtra už byť nemusíme, takže aby za nami zostalo to najlepšie, čo sme dokázali.

Generál v. v. Milan Cerovský

v rokoch 1998 až 2002 náčelník generálneho štábu

Keď si občas premietam svoju vojenskú minulosť tak mi je zrejme, že jeho najdôležitejšou súčasťou bolo naše úsilie stať sa členskou krajinou

NATO. To sa podarilo a dnes ma doslova hreje pri srdci keď vidím, akú robia naši vojaci fantastickú prácu. Želám im dobrých kolegov, veliteľov aj podriadených a želim im tiež, aby naďalej zostali najdôveryhodnejšou súčasťou našej spoločnosti.

Nadrotmajsterka Silvia Simová

vedúca staršia zdravotníčka, Ústredná vojenská nemocnica SNP – FN Ružomberok

Práca vojačky je náročná cesta života, ktorá prináša obetavosť, sklamanie, ale aj víťazstvo. Každá

z nás má svoje túžby, sny a ciele. Keď sa po 20 rokoch s odstupom času obzriem späť, s úsmevom môžem vysloviť veľké ďakujem OS SR. Som vďačná za formovanie mojej osobnosti, za ľudí, s ktorými som pracovala, aj za tých, ktorými som dnes obklopená. Celému rezortu MO SR úprimne želim do ďalších rokov novú a mladú krv v radoch zdravotníckych pracovníkov a inovatívny systém zdravotníckeho zabezpečenia, nielen na pôde Slovenskej republiky, ale aj pri plnení úloh v spolupráci s koalíčnymi vojskami.

Martin Fedor

od júna 2003 štátny tajomník a od 1 februára do 4. júla 2006 minister obrany SR, aktuálne v mimovládnom sektore

Pre každého, kto na ministerstvo obrany príde z iného prostredia, ten tu intenzívne prežíva v podstate každý jeden okamih. Spomínam na veľa pozitívneho, no ten najsilnejší moment je veľmi boľavý. Je to 19. január 2006, keď havarovalo pri návrate z operácie KFOR v Kosove naše lietadlo An-24 a 42 našich kolegov sa nevrátilo k blízkym. Doteraz to v sebe nosím ako veľkú ťarchu. Do nového roka a do ďalších 30 rokov želim všetkým občanom Slovenska, aby sme mali ako garanta štátnosti výborne vycvičené a pripravené ozbrojené sily, na ktoré sa vždy budeme môcť spoľahnúť, pretože bez vojakov sa štátnosť udržať nedá.

Generálporučík v. v. Peter Vojtek

náčelník GŠ OS SR od decembra 2011 do apríla 2014, predseda Klubu generálov Slovenskej republiky

Zážitkov a spomienok je veľa, veselých, príjemných, ale i veľmi smutných... Za tých tridsať rokov sme sa rozlúčili s 89 vojakmi a zamestnancami, ktorí zahynuli pri plnení služobných povinností. Mnohí v zahraničných misiách, ďalší pri výcviku či práci s municiou. Myslietam na nich s úctou. Spomienky sú spojené s každým útvárom, mestom a stupňom velenia, kde som slúžil. A s množstvom vynikajúcich kolegov a priateľov, ktorých som na tejto ceste stretol. Som vďačný i za to, že tie vzťahy pretrvali dodnes. Pretože vojenský kolektív vždy bol a stále je jedinečný svojím duchom, obetavosťou, zodpovednosťou, súdržnosťou a nasadením, s ktorými dokážeme zložiť i najväčšie ťažkosti a problémy. A to naši vojaci a zamestnanci dokazujú i v dnešnej zložitej ére. K želaniu úspechov a gratulácii k 30. výročiu pripájam fotografiu, ktorú mám na čestnom mieste a má pre mňa veľkú cenu. V máji 2012 sa mi podarilo zorganizovať stretnutie šiestich generálov, ktorí viedli naše ozbrojené sily od ich vzniku. Táto fotografia pre mňa predstavuje rešpekt, súdržnosť a kontinuitu. Na obrázku zľava Ľubomír Bulík, Marián Mikluš, Jozef Tuchyňa, Peter Vojtek, Július Humaj a Milan Cerovský. Po genpor. P. Vojtekovi velil generálnemu štábu generál Milan Maxim, od neho prevzal velenie aktuálny náčelník generálneho štábu generál Daniel Zmeko.

Pavol Vitko a Jozef Žiak
Foto: Ivan Kelemen, Pavol Vitko, archív

TÉMA

30 ROKOV S OBRANOU

„Máme za sebou tri dekády úspešnej práce v prospech obrany našej vlasti. Boli to roky plné transformácií, vstupu do Severoatlantickej aliancie, ale aj bežného vojenského života. Toto obdobie bolo charakteristické aj prijímaním strategických rozhodnutí, ktoré, povedzme si na rovinu, neboli v kontexte aktuálnej bezpečnostnej situácie okolo nás vždy správne. Minimálne zásadná redukcia našich spôsobilostí a potreba ich budovania prakticky od nuly k takým patria. Počas týchto rokov sme však jasne verejnosti ukázali, že sme stabilným pilierom bezpečnosti a tam, kde treba, vieme a dokážeme podať pomocnú ruku v krízových situáciách.

Je mi ctôu, že v takto významnom roku stojím na čele ozbrojených síl, ktoré tvoria skutoční vojenský profesionáli či už v uniforme alebo občianskom odeve. Každodennou prácou doma i v zahraničí to dokazujeme v materských posádkach, na cvičiskách a najmä v poslednom čase aj v reálnom teréne na hraniciach, na uliciach alebo v zdravotníckych zariadeniach.

Práve to prehľbuje náš vzťah s verejnosťou.

1

2

3

6

4

5

1 K 1. januáru 1993 vzniklo Ministerstvo obrany Slovenskej republiky a Armáda SR. Po rozdelení spoločného štátu disponovali slovenské ozbrojené sily približne 53 000 vojakmi, 995 tankami, 1 370 bojovými vozidlami, 1 059 delostreleckými systémami, 146 bojovými lietadlami, 19 bojovými vrtuľníkmi, 14 vojenskými školami a 201 vojenskými zariadeniami.

2 Plne profesionálna Vojenská polícia bola zriadená 21. januára 1991. Od marca 1992 upravuje jej činnosť Zákon č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii v znení neskorších predpisov. Vojenská polícia plní úlohy policajnej ochrany ministerstva obrany, Ozbrojených síl SR, zložiek podieľajúcich sa na plnení úloh OS SR, vojenských objektov a priestorov, vojenského materiálu, ostatného majetku štátu v správe alebo v užívaní ministerstva, v priestoroch a na miestach, kde prebiehajú vojenské operácie alebo vojenské akcie.

3 V Prahe sa 12. januára 1994 stretli najvyšší predstavitelia štátov Vyšehradskej štvorky s prezidentom Spojených štátov amerických Billom Clintonom. So zámerom rozšíriť spojenectvo so Severoatlantickou alianciou a západnými spojencami prijali pozvanie do aliančného programu Partnerstvo za mier, ktorý bol hlavným nástrojom spolupráce NATO a partnerských krajín strednej a východnej Európy vo vojenskej oblasti. Slovenská republika sa do programu Partnerstvo za mier zapojila 9. februára 1994. V roku 1995 sa Slovensko zapojilo aj do Hodnotiaceho a plánovacieho procesu, ktorého aktivity smerovali k dosiahnutiu interoperability slovenských jednotiek, podriadených veleniu NATO.

4 1. a 2. mája 1993 odišli prvé dve vlakové súpravy techniky a slovenských vojakov do operácie UNPROFOR v bývalej Juhoslávii. Od mája 1993 začal v operácii UNPROFOR pôsobiť slovenský ženijný prápor s viac ako 400 kusmi techniky. Po skončení

mandátu misie UNPROFOR sa v januári 1996 ženijný prápor presunul do misie UNTAES na území východného Slavónska v Chorvátsku.

5 V roku 1958 sa v juhofrancúzskom pútnickom meste Lourds stretli po prvý raz francúzski a nemeckí vojaci v spoločných modlitbách za zmierenie. Postupne sa pridávali zástupcovia ďalších armád z celého sveta. V roku 1995 do Lourds na pozvanie biskupa Ozbrojených síl Francúzska Mons. Michela Dubosta po prvýkrát prišli aj slovenskí vojaci. Odvtedy patria medzi pravidelných účastníkov medzinárodnej vojenskej púte.

6 V júli 1996 slovenskí protiletadlovci na strelnici Šabla v Bulharsku absolvovali prvé streľby zo samohybného protiletadlového raketového kompletu KUB. V rokoch 2002 až 2017 sa bojové streľby uskutočňovali na polygóne Ustka v Poľsku. Na strelnici Šabla sa potom 26. augusta 2015 uskutočnili aj bojové streľby

7

8

9

10

11

13

12

slovenského protiletadlového raketového kompletu S-300PMU.

7 V druhej polovici júla 1997 sa v Piešťanoch a na Sliachi uskutočnilo dovtedy najväčšie medzinárodné letecké cvičenie organizované Severoatlantickou alianciou mimo krajín NATO, nazvané Cooperative Key 97. Zúčastnili sa na ňom vojenski letci z Českej republiky, Francúzska, Macedónska, Maďarska, Moldavska, Rumunska, Slovenska, Talianska, Turecka, Spojených štátov a štábu Spojených vzdušných síl v južnej Európe.

8 Vyhlásenie výsledkov prvého ročníka ankety Vojenský čin roka sa uskutočnilo **28. januára 1998** v bratislavskej Koncertnej sieni Slovenského rozhlasu. Za rok 1997 boli ocenení v kategórii jednotlivcov major Martin Košťovčík a v kategórii kolektívov Ženíjný prápor Armády SR pôsobiaci v misii UNTAES.

9 V Senici sa **22. septembra 1998** konali prvé ústredné oslavy Dňa Ar-

mády SR. Nadväzovali na národno-oslobodzovacie tradície Slovenského dobrovoľníckeho zboru v rokoch 1848 – 1849. Deň Ozbrojených síl SR si dnes pripomínáme aj ako pamiatku boja za slobodu a demokraciu v 20. storočí.

10 Z kozmodromu Bajkonur odštartoval **20. februára 1999** ako člen rusko-slovensko-francúzskej posádky kozmickej lode Sojuz-TM 29 prvý slovenský kozmonaut pplk. Ivan Bella. Let 27. expedície na orbitálnu stanicu Mir trval 7 dní, 21 hodín a 56 minút a Bella realizoval štyri vedecké projekty z oblasti medicíny, fyziky a biológie. 19. októbra 2021 prezidentka Zuzana Čaputová vymenovala Ivana Bellu do hodnosti brigádnym generálom.

11 Od septembra 1999 pôsobili slovenskí vojaci v mierovej misii KFOR v Kosove, najskôr v spoločnom rakúsko-švajčiarsko-slovenskom prápore v campe Casablanca v Suva Reke, od februára 2022 potom v spoločnom česko-slovenskom prápore

v Šajkovaci. Jednotky KFOR vstúpili do Kosova pod mandátom Organizácie Spojených národov 12. júna 1999. Slovenská misia sa skončila 30. novembra 2010.

12 Transformáciou bývalého 3. zboru letectva a PVO vzniklo **1. apríla 2000** vo Zvolene veliteľstvo vzdušných síl. V Topolčanoch v ten istý deň transformáciou veliteľstva 1. armádneho zboru vzniklo veliteľstvo domobrany. V Trenčíne už od 1. januára 2000 pôsobilo veliteľstvo pozemných síl. V ten istý deň vznikla v Martine reorganizáciou práporu rýchleho nasadenia aj nová jednotka s názvom prápor okamžitej reakcie kpt. Jána Francisciho.

13 Od decembra 2000 pôsobila v Afrike najpočetnejšia skupina slovenských mierotvorcov. V misii UNMEE slúžil 200-členný kontingent ženistov štyri roky ako súčasť štvrtisícového zoskupenia vojakov zo 45 krajín. Do vlasti sa vrátili v júli 2004. V Afrike Slováci pôsobili aj ako vo-

14

15

16

17

20

19

18

jenski pozorovatelia v Angole, Somálsku, Libérii, Mali, Ugande, Rwande, Sierra Leone alebo v Egypte.

14 V júni 2001 príslušníci Ozbrojených síl SR oficiálne prevzali velenie nad Sektorom 4 v medzinárodnej operácii UNFICYP na Cypre. Slováci sa podieľajú na udržiavaní prímeria medzi južnou časťou ostrova obývanou prevažne cyperskými Grékmi a severnou časťou, kde žijú najmä cyperskí Turci. Strážia tiež neutrálnu nárazníkovú zónu, ktorá sa ťahne naprieč ostrovom. Zúčastňujú sa aj na zabezpečovaní žienijných prác pre celú misiu.

15 Pozemné sily vznikli 1. júla 2002 transformáciou pozemného vojska. Patria medzi základné zložky Ozbrojených síl SR, sú ich hlavnou súčasťou. Veliteľstvo pozemných síl sa nachádza v Trenčíne. Úlohou PS OS SR je zabezpečovať obranu suverenity a územnej celistvosti SR, podieľať sa na ochrane politických a hospodárskych centier, priestorov a objektov pri ohrození štátu, za-

bezpečovať úlohy spojené s ochranou obyvateľstva, likvidáciou následkov mimoriadnych udalostí, pôsobiť v rámci mierových a humanitárnych akcií mimo územia SR.

16 V druhej polovici septembra 2002 sa v Prešove zišli zástupcovia Maďarska, Rumunska, Ukrajiny a Slovenska na záverečnom rokovaní o technických otázkach vytvorenia mnohonárodného žienijného práporu Tisa. Úlohou práporu je zisťovanie rozsahu živelných ohrození v povodí rieky Tisa a plnenie humanitárnych úloh. Vo velení sa členské krajiny striedajú. Každý rok organizujú spoločné žienijné cvičenie Blonde Avalanche.

17 Na summite Severoatlantickej aliancie, ktorý sa zišiel v dňoch 21. – 22. novembra 2002 v Prahe, Slovenskú republiku spolu s ďalšími šiestimi kandidátskymi krajinami pozvali na rokovanie o prístúpení k Washingtonskej zmluve. Slovensko sa stalo členom NATO 29. marca 2004.

18 Členské krajiny NATO podpísali protokol o prístúpení Slovenskej republiky k NATO 26. marca 2003. Parlamenty členských krajín Organizácie Severoatlantickej zmluvy uzatvorili ratifikáciu prístupových protokolov v marci 2004. Slovenská republika sa stala členom NATO 29. marca 2004. Zaviazala sa zúčastňovať sa na procese plánovania a budovať ozbrojené sily plne kompatibilné so silami Severoatlantickej aliancie.

19 V auguste 2003 podplukovník Ondřej Novosad vycestoval so svojou ženijnou jednotkou do operácie Iracká sloboda. Až do stiahnutia 27. februára 2007 si jednotka udržiavala stav okolo sto vojakov. Slovenskí žienisti preverovali minovú bezpečnosť, budovali opevnenia táborov a vykonávali ďalšie žienijné činnosti.

20 V januári 2004 bola zriadená rozpočtová organizácia Ústav špeciálneho zdravotníctva a výcviku Lešt ako stredisko na prípravu a výcvik

21

22

23

25

24

26

špeciálnych jednotiek výkonných zložiek bezpečnostného systému SR na boj proti terorizmu a organizovanému zločinu. Vojskari v jedinečnom slovenskom výcvikovom priestore s rozlohou 145,59 km² cvičia od roku 1923, od 1. februára 2014 je oficiálny názov Centrum výcviku Leše.

21 Národná rada Slovenskej republiky schválila **24. júna 2005** zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov. Ozbrojené sily sa zlúčili s vojskami ministerstva vnútra a železničným vojskom SR do jednotných Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Vyformovalo sa veliteľstvo pozemných síl s dvomi brigádami a delostreleckým plukom, veliteľstvo vzdušných síl so základňami letectva a protiletadlovou raketovou brigádou a napokon aj veliteľstvo síl výcviku a podpory s jednotkami a základňami špecializovanými na výcvik a logistickú podporu.

22 Na trenčianskom letisku počas hudobného festivalu Pohoda vyhlásil

15. júla 2005 minister obrany rozkaz o zastavení povolávania odvedencov na základnú vojenskú službu. Posledných 300 vojakov nastúpilo do výcvikovej základne Kežmarok a do posádky Bratislava na šesťmesačnú službu v júli. Odchodom 214 vojakov základnej služby z posledného nástupného termínu sa v decembri 2005 na našom území skončila 137-ročná éra povinnej základnej vojenskej služby. Ozbrojené sily SR sa stali plne profesionálnymi od 1. januára 2006.

23 Na maďarskom území neďaleko slovenských hraníc medzi obcami Hejce a Telkibánya havarovalo **19. januára 2006** pri návrate z operácie KFOR v Kosove lietadlo Vzdušných síl OS SR An-24. Pri najväčšej katastrofe v histórii slovenských ozbrojených síl zahynulo 41 vojakov a jeden zamestnanec rezortu obrany. Zázrakom prežil jeden cestujúci. Na Slovensku bol vyhlásený štátny smútok. Minister obrany Juraj Liška podal demisiu.

24 V Trenčíne **3. októbra 2007** slávnostne otvorili nové Centrum výnimočnosti pre oblasť likvidácie nevybuchutej munície. Prvá inštitúcia NATO na území Slovenska sa sformovala z bývalého CETT Nováky. Jej hlavnou úlohou je sledovanie stavu skladovaných výbušnín a munície, fyzikálne testovanie, štandardizácia, výučba a výcvik expertov.

25 Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika a Národná akadémia obrany maršala Andreja Hádika sa **1. septembra 2008** transformovali. Vznikla vzdelávacia ustanovizeň s názvom Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika Liptovský Mikuláš, integrujúca zameranie oboch inštitúcií ako vojenská štátna vysoká škola univerzitného typu.

26 **29. októbra 2014** bola podpísaná zmluva o nákupe dvoch lietadiel Alenia C-27J Spartan. Lietadlo bolo vyvinuté v spolupráci s firmou

27

28

32

29

31

30

Lockheed Martin pre strategické operácie na krátkych a stredných trasách. Prvý stroj na Slovensko dodali 24. októbra 2017. Druhý priletel 9. apríla 2018. Koncom roku 2018 bolo na Spartany preškolených na dvoch úrovniach osem pilotov, pričom štyria z nich mohli pilotovať aj prepravné lety.

27 Rezort obrany **5. novembra 2014** pri príležitosti Svetového dňa behu a Dňa vojnových veteránov zorganizoval prvý ročník Behu na počesť vojnových veteránov. Predstavitelia Ministerstva obrany SR si potom 16. novembra 2014 pri Pamätníku príslušníkov západného odboja na Šafárikovom námestí v Bratislave uctili Deň vojnových veteránov.

28 V Lešti **21. – 25. septembra 2015** vyvrcholilo medzinárodné cvičenie Slovenský štít 2015. Zapojili sa doň aj vojaci z Českej republiky, Poľska, Maďarska a Národnej gardy štátu Indiana. Najrozsiahlejšie medziná-

rodné cvičenie v našej novodobej histórii predstavovala séria výcvikových aktivít založených na spoločnom scenári. Poskytlo výcvikové príležitosti na všetkých úrovniach velenia a riadenia Ozbrojených síl SR.

29 Vláda SR schválila **29. apríla 2015** dohodu s vládou Spojených štátov o nákupe deviatich viacúčelových vrtuľníkov Sikorsky UH-60M Black Hawk. Prvé boli dodané 26. júna 2017, ďalšie dva pristáli na leteckej základni v Prešove 26. augusta 2019 a posledné tri kusy prileteli 11. januára 2020.

30 V českom vojenskom výcvikovom priestore Březina sa v **októbri 2015** uskutočnil jubilejný 10. ročník prestížneho bojového kurzu Armády Českej republiky Komando. Neúť-
nostný výber a dvanásť náročných dní úspešne absolvovalo len osem z 92 uchádzačov a 23 účastníkov. Medzi nimi po prvý raz aj príslušník Ozbrojených síl SR čatár Peter Sed-

liak zo Základne mobilných komunikačných a informačných systémov v Ružomberku.

31 Pilotný výcvik dobrovoľnej vojenskej prípravy sa začal **6. júla 2016**. Z viac než 400 uchádzačov doň nastúpilo 37 účastníkov, z toho 13 žien. Deväťtýždňový základný vojenský výcvik a nasledujúci trojtýždňový odborný výcvik absolvovalo 31 z nich, boli povýšení do vojenskej hodnosti vojak 2. stupňa a 30. septembra 2016 slávnostne zložili vojenskú prísahu.

32 Bezpečnostná rada a vláda Slovenskej republiky schválili **5. apríla 2017** vyslanie príslušníkov Vojenskej polície do operácie EUNAVFOR MED Sophia. Slovenským vojenským policajtom to umožnilo plniť úlohy v tzv. boarding teame na lodi nemeckého vojenského námorníctva v Stredomorí. Cieľom operácie bolo vyvinúť na juhu centrálnej časti Stredomorja maximálne úsilie na identifikáciu a zaistenie lodí paše-

33

34

38

35

36

37

39

ráckych a prevádzackých skupín podieľajúcich sa na nelegálnej preprave migrantov.

33 Po komplexnej príprave, previerkach a certifikačnom cvičení podpísali **18. mája 2017** záverečnú deklaráciu plnej spôsobilosti tímu pre integráciu aliančných síl NFIU (NATO Force Integration Unit) na Slovensku. Jednotka so sídlom vo Vajnorochoch bola oficiálne aktivovaná 1. septembra 2016, od 1. januára 2017 pracovala v režime takzvanej počiatočnej spôsobilosti. Slovenské NFIU má na svojej úrovni štatút jedného z aliančných veliteľstiev.

34 Najnovšou súčasťou Ozbromených síl SR, ale s bohatou tradíciou, sú sily pre špeciálne operácie. Veliteľstvo síl pre špeciálne operácie OS SR vzniklo k **1. júnu 2019**. Hlavnými úlohami síl sú vojenská asistancia, špeciálny prieskum a priama akcia, integrálnou súčasťou sú psychologické operácie a civilno-vojenská spolupráca.

35 Ozbromené sily SR **13. apríla 2020** začali prvú civilno-vojenskú operáciu Umbrella 1 s cieľom zabezpečiť občiansky život a bezpečnosť v uzavretých rómskych komunitách počas nastupujúcej pandémie ochorenia SARS-CoV-2. Špeciálne tímy ozbrojených síl zároveň pokračovali v odoberaní vzoriek na testovanie Covid-19. V teréne pôsobilo viac ako 1 500 profesionálnych vojakov, priamo v okolí Krompách približne 150.

36 **1. októbra 2020** vzniklo Doktrínálne centrum OS SR a organizačné jadro pre vytvorenie Spoločného operačného veliteľstva Banská Bystrica. Spoločné operačné veliteľstvo OS SR v Banskej Bystrici bolo vytvorené **1. apríla 2021** a počiatočnú operačnú pripravenosť dosiahlo **24. septembra 2021**. Jeho poslaním je komplexne plánovať a riadiť spoločné operácie OS SR pri obrane SR a pri riešení krízových situácií nevojenského charakteru a to samostatne alebo s podporou vyčleneného úsilia ďalších zložiek ozbrojených síl.

37 Prvým príslušníkom Ozbromených síl Slovenskej republiky riadiacim lietadlo F-16 sa stal nadporučík Lukáš Kúdela. Udialo sa tak **23. apríla 2021** na arizonskej základni v Spojených štátoch pod dohľadom inštruktora a v pilotovaní F-16 sa postupne vystriedali štyria slovenskí piloti, ktorí v Spojených štátoch absolvovali výcvik.

38 Dňom **16. júna 2021** sa skončilo takmer dvadsaťročné pôsobenie slovenských vojakov v Afganistane, keď na základe rozhodnutia Severoatlantickej aliancie pristúpili Ozbromené sily SR k stiahnutiu nasadených síl a prostriedkov pôsobiach v operácii Resolute Support. Od roku 2002 sa postupne v operáciách Enduring Freedom, ISAF a Resolute Support vystriedalo viac ako 4 300 slovenských vojakov.

39 V prvých dňoch **decembra 2021** sa skončil unikátny cestný presun novozavedených samohybných kanónových húfnic ZUZANA 2 ro-

40

41

42

43

44

45

tujúcej palebnej batérie 21. samohybného delostreleckého oddielu Michalovce do operácie Predsunutá prítomnosť v Lotyšsku, dlhý takmer 1 300 km.

40 K 1. januáru 2022 prešlo bankobystrické Múzeum Slovenského národného povstania z rezortu kultúry do pôsobnosti Ministerstva obrany SR. Ako celoštátne špecializované múzeum má status právnickej osoby, ktorá v oblasti dejín druhej svetovej vojny, protifašistického odboja a slovenskej spoločnosti v rokoch 1938 – 1945 vykonáva komplexnú múzejnú dokumentáciu. Okrem zbierkotvornej, vedecko-výskumnej a kultúrno-vzdelávacej úlohy má naďalej slúžiť ako ústredné informačné, metodické i koordinačné centrum pre múzejnú činnosť v oblasti svojej špecializácie.

41 Minister obrany SR Jaroslav Naď a minister zahraničných vecí Spojených štátov amerických Antony

Blinken 4. februára 2022 vo Washington slávnostne podpísali Dohodu o spolupráci v oblasti obrany medzi vládami SR a USA. Národná rada SR vyslovila súhlas s dohodou 9. februára 2022.

42 24. februára 2022 Rusko bezdôvodne zaútočilo na Ukrajinu. Vláda SR vyhlásila 26. februára 2022 mimoriadnu situáciu. V reakcii na to Ozbrojené sily SR nasadili 580 vojakov v štyroch sektoroch východnej hranice. Súčasťou nasadených síl bolo päť taktických tímov civilno-vojenskej spolupráce. Postupne sa sformovali dve účelové zoskupenia pripravené nasadiť takmer 1 500 vojakov zo všetkých druhov síl.

43 Minister obrany SR Jaroslav Naď a fínsky minister obrany Antti Kaikkonen 30. augusta 2022 podpisom dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Fínskej republiky potvrdili akvizíciu 76 kusov bojových obrnených vozidiel Patria AMVXP

8x8 v konfigurácii s vežou Turra-30 a 30 mm kanónom GTS-30/A.

44 Po úspešnom ukončení integračného cvičenia Strong Cohesion Severoatlantická aliancia 5. októbra 2022 oznámila, že Mnohonárodná bojová skupina NATO na Slovensku dosiahla pripravenosť na plnenie úloh. Po ruskej agresii voči Ukrajine spojenci zriadili štyri nové mnohonárodné bojové skupiny v Bulharsku, Maďarsku, Rumunsku a na Slovensku. MN BG SVK sa skladá z príslušníkov ozbrojených síl Českej republiky, Slovenska, Slovinska, Nemecka, Holandska a Spojených štátov.

45 V novembri 2022 Slovensko odovzdalo Ukrajine posledné z 30 bojových vozidiel pechoty BVP-1. V decembri prišiel na Slovensko prvý z pätnástich hlavných bojových tankov Leopard 2A4, ktoré nám Nemcko na základe bilaterálnej dohody dodáva na posilnenie našej obrany.

Miloslav Ščepka

Foto: MO SR, OS SR, TASR, SITA

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Daniel Zmeko:

O okresávaní, sľuboch a naberaní dychu

V priebehu troch desaťročí existencie našich ozbrojených síl pôsobil generál Daniel Zmeko od základných veliteľských funkcií až po aktuálnu pozíciu náčelníka Generálneho štábu OS SR. Nielen to bol dôvod na náš rozhovor.

Kde vás na začiatku roku 1993 zastihol vznik vtedajšej Armády Slovenskej republiky?

Na začiatku roku 1993 som bol veliteľom 4. roty, pripravenej na vykonanie akejkoľvek ukážky či úlohy v rámci 2. mechanizovaného práporu 55. mechanizovaného pluku Trebišov.

Ako ste vnímali začiatok budovania slovenskej armády?

Z pozície veliteľa mechanizovanej roty a s rodinkou s dvomi malými deťmi vás strategické plány, ani veľká politika príliš nezaujímala. Riešite bežné veci, ktoré vám život prináša. V každom prípade som ako pozitívum vnímal, že my Slováci uchopíme veci do vlastných rúk a nebude už priestor na výhovorky. Zároveň, ako vojak, som sa zamýšľal, čo je lepšie, či jedna väčšia armáda, alebo dve menšie. Trošku mi to pripomínalo to povestné rímske príslovie „Rozdeľuj a panuj“.

V ktorých kľúčových oblastiach sa mohlo pri budovaní ozbrojených síl postupovať inak?

Budovanie ozbrojených síl aj Slovenskej republiky musíme vnímať v kontexte vtedajšej éry. Ak slúžite v roku 1993 ako mladý nadporučík a ste príslušníkom Armády Slovenskej republiky, ktorá má takmer 60-tisíc vojakov – a ak ste teraz generál, ktorý velí Ozbrojeným silám SR s reálne slúžiacimi trinástimi tisíckami vojakov, v podstate by ste mali byť v rozpakoch. Viem, vtedy to boli prevažne vojaci základnej služby, ale zároveň ste mali dostatok bojovej techniky v relatívne dobrom technickom stave, mali ste pred sebou dennodenný intenzívny výcvik a disponovali ste obrovskými zásobami. A tak opakujem, musíme sa pozeráť na našu 30-ročnú históriu očami ľudí, ktorí prijímali o ozbrojených silách zásadné rozhodnutia, ako aj podmienkami, ktoré tieto rozhodnutia determinovali. No to, že armáda bola okresávaná tak, ako bola, a najmä, že sme rezignovali na niektoré spôsobilosti, ktoré by sme teraz potrebovali a ktoré musíme budovať nanovo, bola chyba. V politickom diskurze sa vôbec

neočakávalo, že v našom geopriestore dôjde k nejakým vážnym konfliktným situáciám počas najbližších niekoľko dlhých dekád. Ak sa aj snažím porozumieť obrovskej redukcii personálu, vôbec nerozumiem, prečo sme pre čas krízy neuchovávali viaceré spôsobilosti, ktoré nám zanikli a prečo sa pre čas krízových situácií nepresunula technika do mobilizačných zásob, kde by sa za lacné peniaze udržiavala pre prípad potreby. Namiesto toho sa častokrát pod cenu predala. Jednoducho – z dnešného hľadiska sa ukazuje, že taká veľká redukcia armády nebolo dobré rozhodnutie. No ešte horšie bolo, že politici si neplnili voči armáde základné sľuby. A ako prvý ten, že ak na prelome milénia došlo k zásadnej transformácii armády, hovorilo sa síce o malej, ale flexibilnej, profesionálnej a moderne vybavenej armáde, ktorej financovanie bude stáť na objeme 2 % HDP. Dve desaťročia to nemôžem nazvať ani medovým motúzom, ale rovno opakovaným zavádzaním. Tie dve percentá sa začali naplňovať až teraz.

Kde musia ozbrojené sily dobiehať najväčšie deficity?

Všetci vojaci vedia, že predovšetkým je to nedostatok modernej techniky pripravenej na bojisko 21. storočia. Nie je v poriadku, ak obsluhujú zbraňové systémy, ktoré sú dvakrát staršie, ako oni sami. Máme 70-ročné nákladné vozidlá či 40-ročné bojové vozidlá pechoty aj tanky, ktoré sú dávno po lehote životnosti. Hoci, na druhej strane sa aj teraz na Ukrajine ukazuje, že v istých prípadoch sa dá pôsobiť na bojisku tiež so starou technikou. Avšak musí mať excelentne vycvičenú obsluhu a najmä, na bojisku musí vidieť a počuť nepriateľa.

Čo to znamená?

Je to najmä o prieskume, vrátane využitia moderných bezpilotných a bezobslužných prostriedkov. Bez poriadneho prieskumu, bez integrácie všetkých relevantných prvkov sa nedá na modernom bojisku prežiť. V tejto oblasti musíme dohnať značné zaostávanie, aby sme boli schopní nielen nasadenia na úrovni súčasnosti, ale v prípade krízy aj udržania sa na bojisku a víťazstva. Je to aj o odolnosti komunikačných prostriedkov a kvalite nasaditeľných mobilných komunikačných systémov.

Samotná modernizácia techniky?

Modernizácia vzdušných síl sa rozbehla slušne a v rámci pozemných síl máme za sebou dôležité strategické rozhodnutia. Kontrakty na základnú modernizáciu pozemných síl sú aktuálne podpísané. To znamená, predovšetkým nové bojové vozidlá, kolesové aj pásové. Verím, že v blízkej budúcnosti prijmeme rozhodnutia na obstaranie hlavného bojového tanku. Vnímam to konečne ako naberanie dychu. Zároveň je extrémne dôležité, aby sme sa venovali otázkam, ktoré priniesla súčasnosť. Ide o protivzdušnú obranu štátu a protivzdušnú obranu vojsk. Ďalej ide o prostriedky rádioelektronického boja a rádioelektronického prieskumu. Aby sme dokázali zabezpečiť moderné komunikačné informačné systémy, aby sme boli spôsobilí operovať s prieskumnými aj bojovými dronmi. To všetko musíme zladíť do uceleného systému, vrátane výmeny informácií, aby na ich základe veliteľia mohli prijímať dobré rozhodnutia.

Keď budeme hovoriť o infraštruktúre?

Dnes obnovujeme kasárne, ktoré sme chceli ešte prednedávnom predať. Teda – nie my vojaci, to je snád jasné... A to už ani nehovorím o tom, ako nám teraz množstvo predaných kasárenských areálov a výcvikových priestorov chýba. Navyše, aj do tej infrastruk-

túry, ktorá nám ostala, sa dlhodobo neinvestovalo skoro nič. Takto sme si vytvorili niekoľkomiliardový investičný dlh. Vďaka dobrým rozhodnutiam súčasného vedenia rezortu sa konečne niektoré projekty realizujú. Avšak problém s infraštruktúrou nás bude sprevádzať ešte minimálne najbližších desať rokov. Aj to len vtedy, ak by sme do nej investovali tempom, aké je teraz. No a s podmienkou, že sa na údržbe infraštruktúry budú podieľať tiež samotní vojaci. Ani pri súčasnom zdrojovom rámci nebude nikdy dostatok zdrojov na to, aby sme dokázali urobiť všetko len prostredníctvom dodávateľských firiem. Nehovoriac o problémoch s pomalosťou akvizíčných procesov a o to rýchlejšou infláciou.

Vždy hovoríte, že ťažiskom sú ľudia...

Áno, to najcennejšie, čo ozbrojené sily majú, a čo má z hľadiska udržania obranyschopnosti Slovenská republika, sú naši príslušníci ozbrojených síl. Profesionalita, lojalita voči štátu, schopnosť obetovať sa v prospech národného záujmu a prospech občanov našej krajiny, to je najvyššia kvalita ozbrojených síl. Ukázalo sa to za posledné tri roky, keď príslušníci OS SR boli ochotní a schopní robiť všetko to, čo od nich občania Slovenskej republiky vzhľadom na riešenie krízových situácií potrebovali a očakávali. Zároveň sa vojaci dočkali uznania a obe strany mali dobrý pocit zo vzájomnej spolupráce. Na tom sa dá stavať aj do budúcnosti. Aj na Ukrajine

” Profesionalita,
lojalita voči štátu,
schopnosť obetovať sa
v prospech
národného záujmu
a v prospech občanov
našej krajiny, to je
tá najvyššia kvalita
ozbrojených síl.

sa ukázalo, že kde je silné spojenectvo medzi občanmi v uniforme a občanmi bez uniformy, ktorí tých uniformovaných podporujú, taký štát má šancu zvíťaziť aj v boji s oveľa väčším a lepšie vybaveným protivníkom. V každom prípade armáda je strategická rezerva štátu, ktorú štát použije vždy, keď je zle, a preto sa o ňu musí starať aj vtedy, keď až tak zle nie je.

Aj vojenský personál však zažil rôzne kolotoče...

Redukcie počtov boli poznamenané vždy odlivom odborníkov. Dnes ich potrebujeme o to viac. Niekedy to totiž býva tak, že isté rozhodnutia sa dajú dobre mediálne predať pre laickú verejnosť, ale v strednodobom alebo dlhodobom procese sa zmenia na zásadný problém. V roku 2005 bolo mediálne veľmi fajn, keď sme oznámili, že vojaci základnej služby sa už nebudú podieľať na obrane štátu. Armádu sme profesionalizovali za dvanásť mesiacov a teraz nás to dobieha, lebo aktuálne prebieha generačná výmena. Tí, čo vtedy ako veľká skupina prišli, teraz po 18 rokoch odchádzajú. Chápem to, často už ich fyzický stav nezodpovedá nárokom vojenskej služby a chcú byť zároveň ešte užitoční pre svoju rodinu a spoločnosť. No my to musíme narázovo riešiť. Tak isto nemôžeme mávnutím ruky meniť základné systémy výberu alebo kariérneho rastu profesionálov. Najprv prijmeme zákon, ktorý hovorí o konkurenčných výberoch, potom zistíme, že nám to nevyhovuje, lebo strácame odborníkov – a znova to zmeníme a vrátime sa k práci vojaka opäť ako k celoživotnému povolaniu. Načo to bolo? Aby sme sami na sebe skúšali vlastnú trpezlivosť či odolnosť? Veď nie všetko sa dá presunúť z jednej armády do druhej – ako to bolo v tomto prípade. No a aj preto sme zrejme pred otázkou nového zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov, lebo ani jeho nedávna široká aktualizácia nemusí byť dostatočná.

Ako ozbrojené sily ovplyvnilo ich nasadenie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu?

Zásadným spôsobom. Niekdajšia československá armáda bola jedna z najlepšie vybavených a vyzbrojených armád v našom priestore, napriek tomu mala len minimum bojových skúseností. Dva antagonisticke bloky, ktoré stáli proti sebe, našťastie nerozpútali vojnu. Po rozpade bipolárneho sveta sa nám však otvorili možnosti, ako podporiť zahraničnopolitické záujmy nášho štátu v rôznych krízových oblastiach. A tu treba zdôrazniť, že za uplynulé tri desaťročia Slováci reprezentovali našu krajinu mimoriadne dobre, a to tak v rámci vojenského prostredia, ako aj prípadných vzťahov s domácimi obyvateľmi v mieste nasadenia. Prispeli k medzinárodnej akceptácii a prestíže Slovenska a naša krajina môže byť na nich právom hrdá.

Ďalšie prínosy?

Obrovské množstvá poznatkov. Prelomové bolo naše prvé nasadenie v Iraku v roku 2003. Vtedy sa ukáza-

lo, že bojisko už vyzerá inak a že sa treba diametrálne odlišne postaviť k výcviku. Potom to bol, samozrejme, najmä Afganistan. Obrovské množstvo informácií nám prinieslo pôsobenie v medzinárodných veliteľských štruktúrach NATO, EÚ či tiež OSN. Snažili sme sa všetko reflektovať, výsledok bol pozitívny, ale mohli sme získať viac. Napríklad Afganistan je prehliadka aj viacerých stratených príležitostí. Na ilustráciu – na začiatku sa nás obávali politici vyslať do priamej akcie. Až pred koncom nasadenia sme sa chytili príležitosti prostredníctvom najmä vojenských špeciálov. Takže, do budúcnosti by to malo byť také memento, že nie je celkom dobré robiť politiku „aj tam sme, aj tam nie sme“. To nie je korektná cesta ani voči našim partnerom.

Aké poučenia máme z vojny na Ukrajine?

S viacerými spolupracovníkmi sme očakávali konflikt na Ukrajine dlhodobo, hneď ako som v roku 2018 nastúpil do funkcie. Už dávno predtým, ako sa začala táto hrozba ukazovať v konkrétnějších kontúrach, som hovoril, že ozbrojený konflikt na Ukrajine vznikne a musíme byť pripravení na čierny scenár. Tomu sme sa snažili prispôbiť organizačné štruktúry aj výcvik. Predovšetkým nás táto vojna ubezpečila, a to opakujem, že naše ozbrojené sily majú dobrý a kvalitne pripravený personál. V súvislosti s Ukrajinou dlhodobo plníme obrovské množstvo úloh. Tých, o ktorých sa vo všeobecnosti vie od začiatku, aj tých, o ktorých hovoríme postupne. A tie úlohy plníme excelentne. Od okamžitého pokrytia štátnej hranice, cez pomoc policajnému zboru, až po ďalšie výzvy. To, že sme doteraz neznamenali žiadne problémy v profesionalite, ale ani v morálke a disciplíne, je jeden z obrazov našej sily a odolnosti. No a to, že vzhľadom na naše nadštandardné vzťahy s ukrajinskými priateľmi máme možnosť zdieľať ich skúsenosti prakticky online, je pre nás mimoriadne cenné. Niektoré skúsenosti z bojiska už aplikujeme do výcviku. Alebo ich komponujeme do scenárov cvičení.

Ďalšie výzvy?

Slovensko je veľmi zraniteľný cieľ na hybridné pôsobenie. No a keďže najpevnejšiu súčasť bezpečnostného systému štátu tvoríme my, vojaci, musíme prijímať dostatočné opatrenia, aby sme boli odolní aj v tejto oblasti. Vojaci musia vedieť, prečo robia toto a nie tamto, prečo Ukrajinu podporuje celý západný svet vrátane nás, že ide pritom o budúcnosť našich detí. Aby

vojaci vedeli, kde je pravda a kde je lož. Skrátka – ide o výcvik vojaka v prežití v informačnej vojne. To musí byť ťažisková vec!

Alebo ešte?

Alebo celkové zabezpečenie aplikovania modernizačných projektov v ozbrojených silách. Často som sa stretával s takým jednoduchým videním sveta, že niečo sa nakúpi a tým je úloha splnená, tešme sa. Akákoľvek akvizícia je dôležitá, ale len prvý krok. Je tu však obrovské množstvo nasledujúcich krokov, bez ktorých je modernizácia neúplná. Od tvorby doktrínového prostredia či logistiky, cez prevádzku až po výcvik. Veď my prakticky vo všetkých modernizačných projektoch preskakujeme dve generácie techniky. Na postupnosť nám už dávno uplynul čas. Takže z prvej generácie bojových

vozidiel nasadneme rovno do piatej. Nepochybujem o tom, že to zvládneme, ale jednoduché to môže byť iba naoko.

Ďalej sa budeme musieť vyrovať s budovaním skladových zásob. Vojna na Ukrajine nám jednoznačne ukázala, že logistika „just in-time“ zlyháva. Že potrebujeme mať dostatočné zásoby na sklade, lebo v prípade vypuknutia krízy nevieme odhadnúť, či bude dodávateľský reťazec fungovať správne, respektíve či bude fungovať vôbec. Veľké rezervy sú aj v kvalitnom vzdelávaní dôstojníkov, ktorí prichádzajú do ozbrojených síl. Na druhej strane – poddôstojnícke vzdelávanie nám funguje celkom dobre. Takže práce je pred nami veľa. Za kľúčové však považujem zachovanie a udržanie podpory občianskej spoločnosti našim ozbrojeným silám.

Ako by sa mal štát správať k svojim ozbrojeným silám v budúcnosti?

Dovolím si povedať so všetkou vážnosťou, že zásadne lepšie ako v minulosti. Veď veľkú väčšinu z tých minulých tridsať rokov sa štát kontinuálne podpisoval pod redukciu našich spôsobilostí a znižovanie počtov. Zastavilo sa to až v ostatných pár rokoch. Samozrejme, ozbrojené sily musia byť vyvážené k ekonomickým možnostiam štátu, v tom sa zhodneme. No zároveň, ako jeden zo symbolov štátnosti a nástroj na presadzovanie štátnych záujmov našej krajiny, musia byť pripravené na to, aby dokázali reagovať vždy, keď treba. A to v hociktorom momente, keď to štát potrebuje a na rozkaz, ktorý nie je možné odmietnuť – vrátane nasadenia svojho zdravia a života. Skutočnosť, že armády sa modernizujú, posilňujú a rozširujú svoje spôsobilosti, vidíme všade okolo seba. Pritom je rovnako dôležité, aby úsilie a profesionalita vojakov bola ekonomicky kompenzovaná tak, že oni sami, ako aj ich rodiny, budú sociálne zabezpečení na tej úrovni, že služba v ozbrojených silách bude výzvou pre tých najlepších.

Komu by ste sa chceli za tie tri desaťročia špeciálne poďakovať...

Podstatnú časť svojej vojenskej kariéry som slúžil vo veliteľských funkciách, takže by som sa chcel poďakovať všetkým svojim podriadeným. Veď predovšetkým na základe výsledkov ich práce mám dnes česť veliť ozbrojeným silám. Sú to tisíce mien, rád spomínam. Mnohí z „mojich“ vojakov už nie sú medzi nami. Viacerí doslova obetovali svoj život v prospech ozbrojených síl a Slovenskej republiky. Spomínam na nich s úctou. Vážim si aj naše vojenské rodiny. Všetkých tých, ktorí nám vytvárajú zázemie, bez ktorých by sme... ..no veď viete. Jednoznačne si vážim svojich veliteľov. Mal som šťastie na svojich nadriadených. Je to obrovské množstvo mien, nechcem sa nikoho dotknúť a povedať len niekoho z nich. Zároveň ďakujem súčasnému vedeniu rezortu. Vďaka ich úsiliu sa nám podarilo rozhybať procesy, ktoré napravia často pokrivené výsledky predchádzajúcej transformácie. Spoločne sa nám v ostatnom období podarilo zvládnuť veľa, najmä v oblasti modernizácie a opráv infraštruktúry. Pevne verím, že napriek aktuálnym spoločenským zmenám tento proces nebude opäť vrátený v neprospech ozbrojených síl. Skrátka, ďakujem všetkým – a vpred do plnenia ďalších úloh.

Zdravý a úspešný nový rok 2023, milí kolegovia!

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement,
plk. Štefan Zemanovič

Šelmy prichádzajú

Minister obrany SR Jaroslav Nad' a ministerka obrany Spolkovej republiky Nemecko Christine Lambrechtová sa 19. decembra stretli v Bratislave pri príležitosti dodania prvého tanku Leopard 2A4 slovenským ozbrojeným silám.

Dovedna pätnásť tankov Leopard 2A4 dodá Nemecko Slovensku v rámci náhrady za 30 kusov bojových vozidiel pechoty BVP-1, ktoré Slovenská republika darovala Ukrajine.

Rýchle a efektívne

Podpisom bilaterálnych dohôd s Nemec-kou spolkovou republikou sa Ministerstvo obrany SR v auguste tohto roka zaviazalo dodať Ukrajine tridsať bojových vozidiel pechoty BVP-1, pričom kompenzáciou za ne je pätnásť tankov Leopard 2A4.

Minister Nad' privítal 19. decembra Christine Lambrechtovú pri príležitosti dodávky prvého tanku Leopard 2A4. Ministerka ocenila podporu, ktorú Slovensko poskytuje Ukrajine v podobe vojenskej techniky, i za operatívne zriadenie opravárenského centra nemeckej techniky v Michalovciach. Vyzdvihla

tiež kreatívne a nebyrokratické riešenia v prospech rýchlej a efektívnej pomoci Ukrajine.

Ministri tiež potvrdili, že Nemecko Slovensku poskytne aj nový systém protivzdušnej obrany krátkeho dosahu, určený na ochranu konkrétnych miest, ktorý bude umiestnený na východnom Slovensku.

Lepšie vo všetkom

„Leopardy 2A4 budú pre nás spolu s veľkou výzvou predstavovať nové spôsobilosti, ktoré so starými tankami T72 už nemáme ako dosiahnuť,“ uviedol veliteľ 14. tankového práporu Trebišov podplukovník Lubomír Mizerák. „Sú mobilnejšie, majú lepšiu pancierovú ochranu, ako aj lepšie možnosti paľby, a to aj za nízkej viditeľnosti či v noci,“ konkretizoval veliteľ. Dodal: „Do Vianoc nám v Nemecku vyškolili prvých osem vodi-

čov, ďalších vodičov tankov štvortýždňový výcvik u nemeckých partnerov čaká. Velitelia tankov a strelci sa budú v roku 2023 školiť priamo na Slovensku.“

Od 14. novembra sa v nemeckom meste Munster uskutočnil pilotný kurz ôsmich slovenských vodičov tankov Leopard. Pod vedením inštruktorov si na školiacom vozidle Leopard 2A4 osvojili vedomosti a návyky v oblasti konštrukcie, ošetrovania, spôsobu spúšťania motora i samotnej jazdy v teréne počas dňa aj noci. „Oproti našim tčkam majú Leopardy lepšie jazdné vlastnosti, poskytujú väčší komfort – a vlastne sú lepšie vo všetkom,“ porovnal po výcviku desiatnik Miroslav Janega.

„Aby sme mali naplnenú novú tankovú rotu Leopardov, potrebujeme štrnásť vycvičených osádok – vodičov, strelcov a veliteľov tankov. Tiež nabíjačov či ďalší personál.“ avizoval podplukovník Mizerák. A odkiaľ nový personál príde? „Vychádzali sme zo zdrojov práporu, pričom sme vyberali vojakov tak, aby sme zachovali dlhodobú kontinuitu profesionálnej pripravenosti našich tankových jednotiek.“

(pv) • Foto Ivan Kelement

„Vďaka tejto výmene sme pomohli nielen Ukrajine v jej spravodlivom boji, ale aj slovenským ozbrojeným silám tým, že sme posilnili a naďalej budeme posilňovať slovenský tankový prápor.“

Jaroslav Nad'
minister obrany SR

Sedemdesiatročná

Legendárne vozidlo Praga V3S oslávilo tento rok sedemdesiatku – toľko rokov ubehlo od vzniku jej prvého prototypu. Bol to najdlhšie vyrábaný a najúspešnejší nákladný automobil v Československu, ktorý po rozdelení spoločného štátu ďalej slúžil, a dodnes slúži v ozbrojených silách Česka i Slovenska.

Po skončení druhej svetovej vojny mala československá armáda vo výzbroji pestrú paletu techniky pochádzajúcej od východných i západných spojencov, aj z vojnovej koristi po Nemcoch. To vyvolávalo veľké problémy najmä s náhradnými dielcami na také množstvo typov. Velenie armády aj príslušné ministerstvá preto tlačili na čo najrýchlejšiu výrobu vlastných nákladných automobilov. Vzniklo niekoľko typov, ktoré však mali najmä pre politické tlaky uponáhľaný vývoj a viacero nedostatkov. Napriek tomu sa vyrábali ako prechodné riešenie, kým príde definitívny typ.

A tým sa stala práve Praga V3S. Jej označenie znamená vojenský trojtonový špeciál. Požiadavky na vývoj nového terénneho nákladného auta vydal generálny štáb v auguste 1951, na začiatku septembra 1951 vzniklo konštrukčné stredisko v podniku Auto Praga a už o necelé tri týždne bol projekt hotový. Aj v tomto prípade teda existoval extrémny tlak na urýchlený vývoj. Ten však bol, na rozdiel od prechádzajúcich prípadov, úspešný. Dôvodom bolo, že v konštrukčnom tíme boli ľudia, ktorí mali skúsenosti s predchádzajúcimi

neúspešnými typmi. Preto presne vedeli, akým chybám sa treba vyhnúť.

Prototyp auta dokončili na prelome rokov 1951 a 1952, no musel ešte dva mesiace počkať na pohonnú jednotku. Jej vývoj sa totiž zdržal. Po niekoľkých pokusoch o núdzové riešenie sa napokon definitívnym motorom stal radový šesťvalec Tatra 912. Ide o vzduchom chladený diesel, ktorý mal pôvodne výkon 72 kW. Pri neskorších verziách výkon narástol na 88 kW. Objem motora bol 7,4 l, neskôr 8,1 l.

Terén je jej živel

Vozidlo dosahovalo rýchlosť 60 km/h, neskôr sa ju podarilo zvýšiť na 75 km/h. Spotreba bola 30 litrov nafty na 100 km, pričom objem nádrže bol 120 litrov. Ide, samozrejme, o výkony na ceste, v teréne primerane klesala rýchlosť a stúpala spotreba. Aj nosnosť auta sa menila v závislosti od povrchu – na spevnenej ceste bola päť ton, v teréne tri tony.

Kým rýchlosťou Praga V3S neohurovala, práve jazdné vlastnosti v teréne boli oblasťou, kde excelovala. Postarala sa

klasika

o to výška, pohon všetkých troch náprav a nízky tlak na pôdu – na zadných dvoch nápravách boli osadené dvojité kolesá.

Sériová výroba sa realizovala od roku 1953 v závode Praga. V roku 1954 ju presunuli do Avie a napokon sa v rokoch 1986 až 1990 vétriesky vyrábali v Bratislavských automobilových závodoch (BAZ). Celkovo ich vzniklo 130-tisíc a rozšírili sa do 72 krajín sveta. Presadili sa aj v civilnom sektore. Najväčším odberateľom však bola armáda, pre ktorú vznikli desaťtisíce kusov. Ostatne, aj s tými civilnými sa rátať ako s mobilizačnými zálohami.

Existovalo množstvo špecializovaných verzií vrátane nosičov raketometov. Základné verzie pre armádu však boli dve – valník, ktorý umožňoval prepraviť na korbe až 22 vojakov alebo mohol pôsobiť ako ťahač ťažších kanónov – a skriňová verzia, ktorá mohla pôsobiť ako veliteľské či spojovacie vozidlo. Valníky v československej armáde prevažovali nad skriňovými verziami v pomere takmer 4:1.

Miroslav Barič

Nezmar do každého času

Ikonickú vétriesku nebolo v posledných desaťročiach možné prehliadnuť v útvaroch bývalej federálnej armády, ale ani Armády SR a dnes Ozbrojených síl SR. Bola doslova všade a plnila v rámci vojenských cvičení, ale aj pomoci civilnému obyvateľstvu nenahraditeľnú úlohu. Napriek svojmu veku.

Keď sme už pri tom veku, spomínam si na prekvapený výraz vodiča vétriesky, keď v záznamoch o vozidle zistil, že vyššie 25 rokov predtým ju viedol vodič s tým istým menom a priezviskom.

„Ale veď to musí byť môj otec!“ prekvapene zvolal slobodník. Nasledujúci telefonát domov podozrenie potvrdil. Obaja mali v martinských kasárňach to isté vozidlo. Napriek veku boli V3S v ťažkom teréne neprekonateľné. Potvrdili to aj vodiči novo zavádzaných Aktisov, ktorí uviazli a zachraňovať ich museli vysmievané vétriesky. Rovnako dobré meno si získali aj v očiach medzinárodnej komunity, keď boli súčasťou vybavenia československých a neskôr slovenských i českých jednotiek v misiách a operáciách. Od Balkánu cez Afriku, Kuvajt, Irak i Afganistan.

V pamäti mi navždy zostane zážitok z medzinárodného cvičenia v Lešti. Vojaci cudzích armád sa na adresu V3S vyjadrovali pohrdavo. Len českí kolegovia dobre vedeli, čo dokáže v teréne. Potom prišli dlhotrvajúce dažde a technika, ktorú cudzí vojaci označili za vhodnú leda do múzea, bez zaváhania prešla rozbahneným terénom. Na rozdiel od oveľa modernejších vyspelejších vozidiel. A tak sa nemecký major i jeho francúzsky kolega podplukovník zo záplavy leštianskeho blata dostali práve na korbe vétriesky. Náčelník RCHBO Ozbrojených síl SR plukovník Oliver Toderiška priznáva, že vétriesky v rôznych prevedeniach stále sú neodmysliteľnou súčasťou chemických útvarov: „Chemicko-rozstrekovací automobil ARS 12 M Praga V3S 6×6 dodnes slúži v 103. prápore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava. Je určený na odstraňovanie následkov po napadnutí zbraňami hromadného ničenia. Vďaka špeciálnej nadstavbe umožňuje odmorovanie, dezaktiváciu a dezinfekciu výzbroje, techniky a materiálu vojenských jednotiek. Nepotrebuje nákladné revízie, len raz za päť rokov prehliadku vzduchojemov. O jeho účinnosti som sa presvedčil aj v 1. česko-slovenskom prápore RCHBO v Kuvajte,“ konštatuje plukovník Toderiška.

Svoju univerzálnosť vozidlo dodnes potvrdzuje aj pri hasení mnohých lesných požiarov na území Slovenska.

Jozef Žiak • Foto: pplk. v zál. Peter Sobek

Tisícky BVP vyrobili u nás

Bojové vozidlo pechoty BVP-1 vyvinuli v ZSSR v 60. rokoch pre podmienky jadrovej vojny. Kombinovalo vlastnosti obrneného transportéra a ľahkého tanku. Prepravovanej pechote malo v kontaminovaných oblastiach poskytovať relatívne bezpečie v uzavretom interiéri. V nekontaminovanom prostredí by pechota vystúpila a bojovala po boku obrnenca.

K ničomu takému našťastie nedošlo a BVP-1 slúžili ako bežné bojové vozidlá. Od roku 1967 sa vyrábali aj u nás. V Mar-

tine vznikali motory, v Hriňovej prevodovky a v Dubnici veže s kanónom. V Dubnici a Detve sa vozidlá aj montovali. Spolu v Československu vyrobili 18 000 BVP-1, väčšinou na export.

Kanón kalibru 76 mm sa však ukázal ako neužitočný. Mal malú kadenciu aj priereznosť. Preto ho nahradili rýchlopalným kanónom kalibru 30 mm. Tak vznikla verzia BVP-2 (na obrázku). V Detve a Dubnici ich v rokoch 1987-89 stihli vyrobiť iba necelých 350. Obe verzie sú základom výzbroje slovenských ozbrojených síl až doteraz.

Text: Miroslav Barič

Prvý západný tank

V decembri 2022 na Slovensko dorazil prvý nemecký tank Leopard 2A4. V priebehu roka 2023 bude Slovensko dostávať 1-2 kusy každý mesiac, až kým ich nebude 15. Je to prvý tank západnej výroby v slovenskej výzbroji. Dostali sme ich výmenou za 30 BVP-1, ktoré sme dodali na Ukrajinu.

Leopard 2 vyvíjali na konci 70. rokov minulého storočia. Bol to prvý západný tank s kalibrom dela 120 mm, ktorý sa neskôr stal jednotným štandardom NATO. Jeho kanón Rheinmetall Rh-120 je schopný na vzdialenosť 2000 metrov preraziť oceľový pancier hrubý 560 mm. Vezennú zásobu munície tvorí 42 granátov.

Leopard 2A4 (foto) je najpočetnejšou verziou tanku. Vyrábala sa v rokoch 1985 až 1992 a na tento štandard upravili aj všetky stroje predchádzajúcich verzií. Spolu tak vzniklo 2125 tankov vo verzii Leopard 2A4. Tanky tejto verzie majú vo výzbroji aj naši susedia – Česko, Maďarsko, Poľsko i Rakúsko.

Húfnice aj na export

Samohybná húfnica Zuzana vychádza z modelu Dana, čo bol prvý sériovo vyrábaný samohybný kolesový delostrelecký systém na svete. Navrhol ju podnik Konštrukta Trenčín v 70. rokoch a v Dubnici nad Váhom ich vyrobili viac ako 750.

Na Danu nadviazal prvý model Zuzany 2000, ktorý v 90. rokoch vyvinuli rovnaké podniky. Rozdiel bol v kalibre použitej kanónovej húfnice. Dana mala 152 mm, Zuzana dostala zbraň kalibru 155 mm s dĺžkou hlavne 45 kalibrov. Slovensko zaradilo do služby 16 kusov, ďalších 12 používa Cyperská národná garda.

Na prvý model Zuzana 2000 nadviazala Zuzana 2 (na obrázku), ktorú Ozbrojené sily SR zaradili do služby minulý rok. Hlavným rozdielom je zavedenie novej kanónovej húfnice 155

mm s dĺžkou hlavne 52 kalibrov. To zvyšuje ústovú rýchlosť projektilu a predlžuje dosah. Na prvý pohľad sa Zuzana 2 od predchodkyne líši aj jednomiestnou kabínou vodiča. Počet členov posádky klesol zo štyroch na troch. Okrem Slovenska kúpila tieto samohybné kolesové húfnice aj Ukrajina.

Tanky z Martina

T-72 patrí k druhej generácii sovietskych hlavných bojových tankov. Je vyzbrojený kanónom kalibru 125 mm s automatickým nabíjaním, čo umožnilo znížiť počet členov posádky na troch. Československá armáda dostala prvých 31 kusov v roku 1978. V roku 1986 sa rozbehla aj licenčná výroba v Martine. Tam ich vzniklo takmer 1 600. Vyše 900 tankov T-72 prevzala československá armáda, ďalších viac ako 600 sa vyviezlo do NDR, Bulharska, Alžírsku, Iraku, Líbye a Sýrie. Masová výroba tankov sa však začala utľmovať ešte pred rokom 1989, pretože predstavovala veľkú záťaž pre socialistické hospodárstvo.

Po rozdelení republiky si tanky rozdelili ozbrojené sily Česka a Slovenska. Ešte v spoločnom štáte bola realizovaná modernizácia pod označením T-72 M1.

Ďalšia verzia T-72 M2 bola dokončená už po rozdelení na Slovensku, ale ostala v prototypu. Naopak, v Česku dotiahli modernizáciu T-72 M4CZ, ktorú aj zaradili do služby.

Aligator veľmi neohúril

Na Slovensku v 90. rokoch vyvinuli aj ľahký obrnený automobil. Aligator 4x4 sa v malej sérii vyrábala do roku 2008. vznikli len štyri desiatky kusov. Tie boli navyše vo viacerých verziách, takže väčšina vozidiel sa v detailoch líšila, čo komplikovalo opravy a výmenu náhradných dielov.

Výhodou Aligatora bola zvýšená ochrana posádky proti chemickým zbraňam. Počas jeho vývoja sa však ukázalo, že dôležitejším trendom vo svete je ochrana proti výbuchom mín a náloží. Tá bola v prípade Aligatora veľmi obmedzená.

Aj preto došlo len k jeho obmedzenému rozšíreniu v rámci slovenských ozbrojených síl. Objavil sa aj na mierových misiách v Bosne a v Kosove. Aligator má rýchlosť 120 km/h a štvorčlennú posádku.

Raketomety štandardu NATO

Raketomet RM-70 vznikol kombináciou sovietskeho odpaľovacieho zariadenia pre 40 rakiet kalibru 122 mm z BM-21 Grad a podvozku Tatry 813 8x8 Kolos. Výsledkom sú nielen omnoho lepšie jazdné vlastnosti v teréne, ale vďaka dlhšiemu podvozku aj dodatočné nabíjacie zariadenie pre ďalších 40 rakiet. RM-70 tak môže v krátkom čase vystreliť dve salvy.

Raketomety sa vyrábali v Dubnici nad Váhom a v rokoch 1971-89 ich tam vzniklo 830 kusov. Neskôr vznikla aj verzia RM-70/85, ktorá má nepancierovanú kabínu z Tatry 815. V rokoch 2004 až 2007 prevzali Ozbrojené sily SR 26 kusov modernizovaných raketometov RM-70/85 Modular, ktoré môžu používať dva strelecké kontajnery – buď s 28 raketami kalibru 122 mm alebo so šiestimi raketami kalibru 227 mm, aké sa používajú v západných systémoch MLRS. Stroje sú tak kompatibilné s NATO.

Slovensko kupuje CV90 MkIV

Marian Majer, štátny tajomník rezortu obrany 12. decembra so štátnym tajomníkom švédskeho ministerstva obrany Petrom Sandwalom podpísal medzivládnej dohody potvrdil nákup 152 kusov pásových obrnených vozidiel CV90 MkIV s 35 mm kanónom. Prvé kusy prídu na Slovensko v roku 2025 a postupne nahradia až polstoročnú dosluhujúcu techniku pozemných síl. Vo Švédsku tiež podpísali ďalšie prislúchajúce kontrakty s účasťou spoločnosti BAE Systems a štátnej spoločnosti ZTS – ŠPECIÁL, ktorá bude primárnym priemyselným partnerom projektu. Dôležitým aspektom je, že ak by sa rovnaké vozidlá rozhodla obstaráť aj Česká republika, môže to mať pozitívny vplyv na konečnú cenu. Obstaranie 152 kusov pásových obrnených vozidiel CV90 MkIV

s 35 mm kanónom prostredníctvom medzivládneho kontraktu so Švédskym kráľovstvom schválila koncom júna 2022 vláda SR na návrh Ministerstva obrany SR. Celkové predpokladané náklady na obstaranie pásovej techniky, vrátane odhadovaných nákladov na infraštruktúru, sú vo výške okolo 1,688 miliardy eur s DPH.

Dobré úmysly *verzus* koncentrované zlo

Odmínovacie komplety Božena v hodnote 1,8 milióna eur, balistické vesty za 1,2 milióna eur a ďalšiu vojenskú pomoc v hodnote približne 6,3 milióna eur poskytne Slovensko v najnovšom balíku vojenskej pomoci Ukrajine.

Informoval o tom minister obrany SR Jaroslav Naď, ktorý spolu s ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí Rastislavom Káčerom a ministrom hospodárstva Karлом Hirmanom vycestovali do Kyjeva, kde sa 8. decembra stretli s ukrajinským prezidentom Volodymyrom Zelenským. Slovensko poskytne Ukrajine aj druhý tzv. zimný balík pomoci v hodnote približne 2,5 milióna eur. Jeho obsahom sú tri stovky nesmierne potrebných benzínových generátorov, elektrocentrály, transformátory, materiál pre teplárenstvo, potravinové dávky či zimnú výstroj.

Domy, športoviská, škôlky

„Nerozumiem, čo môže viesť akéhokoľvek agresora, aby sa zameriaval na veci, ktoré nemajú s vojnou nič spoločné. Na obytné bloky a rodinné domy, kultúrne centrá či športoviská, školy, škôlky a obchody. Keď to človek vidí na vlastné oči, tak sa len multiplikuje to, čo vidí sprostredkované,“ uviedol minister J. Naď pri návšteve 85-tisícového mesta Irpiň. „Až 70 percent domov a infraštruktúry v meste bolo poškodených alebo zničených. Asi 4 000 objektov je v ruínach. Poškodenie sa okrem iného týka nového štadióna, ktorý sme tesne pred vojnou vybudovali na niekdajšej lúke, kde sa predtým pásli kravy. Zruinovaný je aj Dom kultúry z roku 1956. V rokoch 2022 – 2023 sme ho chceli komplexne rekonštruovať,“ povedal nám ani nie

34-ročný viceprimátor Irpiňa Dmytro Negreša. Do vedenia mesta sa dostal v roku 2016 spolu s partiou mladých regionálnych politikov, ich prvým cieľom bolo vytlačiť zo zastupiteľstva korupciu a korupčníkov. „Vďaka takto zachráneným verejným financiám sme niekoľkonásobne zvýšili mestský rozpočet a investície na opravy ciest, úpravy parkov, do budovania detských škôlok, podpory bývania a aj pre investorov. Mesto Irpiň sa tak stalo výkladnou skriňou Kyjevskej oblasti a siedmym investormi najvyhľadávanejším mestom na Ukrajine,“ zdôraznil viceprimátor. „Áno, ten boj s korupciou mi niečo pripomína aj u nás na Slovensku. Lenže u vás, potom, čo ste výborne zabojovali a mohli sa tešiť z úspechov, to ničí ruský agresor... Budeme Ukrajine pomáhať, ako sa len dá,“ zopakoval Jaroslav Naď svoj prísľub aj Dmytrovi Negrešovi, ktorého dom tiež leží v troskách, ale keďže sa aktuálne usiluje zabezpečiť pre Irpiň aspoň základné dodávky elektriny a tepla, býva s rodinou v podnájme a ostatné necháva na potom.

Hold pomáhajúcim

„Boli to všetko náročné rozhodnutia, ktoré bývajú doma politiky zneužívané napriek tomu, že na Ukrajine zachraňujú životy,“ porovnal minister Naď po tom, ako mu prezident Ukrajiny Volodymyr Zelenskij udelil Rád Jaroslava Múdreho II. stupňa. Dodal: „Bude mi pripomínať všetkých vojakov a civilov, ktorí stoja za

bezpečnou prepravou životne dôležitého materiálu na Ukrajinu. Budem v ňom vždy vidieť vďaka Ukrajincom, s ktorými som sa mohol osobne stretnúť a vyjadriť im našu solidaritu. A bude mi hovoriť, že úprimné odhodlanie, viera a spoločný záujem s dobrým úmyslom sú silnejšie než akékoľvek koncentrované zlo. Toto ocenenie je pre vás všetkých, ktorí pomáhate, veríte a stojíte na strane Ukrajiny.“ Spomenutý rád založili v roku 1995, má päť stupňov, pričom prvý je najvyšší. Udeľuje sa za vynikajúce služby poskytované ukrajinskému národu v oblasti budovania štátu, posilňovania medzinárodnej prestíže Ukrajiny, rozvoja hospodárstva, či za mimoriadne charitatívne a humanistické činy.

„Ľudia si pamätajú. My si budeme pamätať vašu pomoc. A možno príde čas, nedajbože, aby sa to stalo, lebo my vieme čo je vojna, my vám želáme len mier, ale Ukrajina vždy pomôže Slovenskej republike za pomoc, ktorú ste nám poskytli,“ potvrdil prezident Ukrajiny Volodymyr Zelenskij aj pre sedmičku slovenských novinárov, pričom im venoval takmer trištvrte hodiny zo svojho času. No nie s bariérou komicky dlhého stola, ako to nie raz býva zvykom aj pri oficiálnych prijatiach v Kremli, ale doslova zoči-voči. „Naši ľudia, ktorí museli uniknúť pred vojnou a sú teraz u vás, sa na Slovensku cítia ako doma. Hoci, po pravde, nikdy to pre nich nie je celkom ako doma... No veľmi Slovákom ďakujem za vašu ústretovosť a starostlivosť,“ ocenil Zelenskij.

Keď zvíťazíme!

Ministri sa stretli aj predsedom vlády Denysom Šmyhalom, podpredsedom parlamentu Olexandrom Kornienkom a keď náš minister obrany Jaroslav Naď rokoval so svojim rezortným partnerom Olexsijom Reznikovom, minister zahraničných vecí Rastislav Káčer hovoril s ukrajinským ministrom zahraničia Dmytrom Kulebom. Karel Hirman rokoval aj o potenciálnej participácii Slovenska pri povojnovej obnove Ukrajiny a viacerých dodávkach na komerčnej úrovni. Ministri si tiež v centre Kyjeva položili kyticu pri Stene obetí vojny uctili pamiatku padlých počas ruskej agresie.

Na námestí pri vystavenej trofejnej technike ruského agresora si Jaroslav Naď podal ruku aj s vojakom 2. stupňa Michailom Andrejevičom Čuhujom. „Našej rodine sa po úteku z Chersonu podarilo nájsť útočisko v Odeze. Vo svojich 42 rokoch som v apríli narukoval, no po necelých troch mesiacoch mi následkom výbuchu krv zaliala uši a poškodilo mi sluch,“ uviedol muž, ktorý do vojny žil pokojným životom automechanika. Po základnom preliečení sa vrátil k teritoriálnej obrane. Začiatkom decembra mal prvých sedem dní dovolenky. No a synovi, ktorého nevidel pol roka, chcel popri hlavnom meste ukázať v Kyjeve aj symboly ukrajinskej nepoddajnosti a hrdosti, ktorej súčasťou je aj on.

Na potvrdenie odhodlania a viery Ukrajincom vojak Čuhuj na otázku, kedy sa podľa neho skončí vojna, odpovedal jednoznačne: „Keď zvíťazíme.“ „Áno, ten chlapec môže byť na svojho otca hrdý,“ s uznaním poznamenal po krátkej rozlúčke s vojakom Čuhujom Jaroslav Naď. A dodal: „Sláva Ukrajine! Hrdinom sláva!“

Pavol Vitko • Foto: Jakub Neubauer

Minister obrany Ukrajiny Olexsij Reznikov:

Impérium skončí v ruinách

Kde sú korene odolnosti, statočnosti a sily ukrajinských vojakov?

Vidím to aj ako záležitosť našich dejín. S Rusmi bojujeme už viac ako tristo rokov. Je to dlhá história. Myslím si, že aktuálne obdobie bude dôvodom na definitívne dokončenie tohto príbehu. Ruské impérium skončí v ruinách.

Ako sa darí regrutovať nových vojakov do ukrajinských ozbrojených síl?

Skončili sme aktuálnu etapu nášho mobilizačného programu, ale ak bude treba, máme veľa ľudí v rezerve, ktorí chcú v ozbrojených silách Ukrajiny bojovať. Máme alebo pripravujeme pre nich kvalitný výcvik aj v spolupráci s našimi priateľmi, napríklad zo Slovenska, Poľska, Spojeného kráľovstva či pobaltských krajín. Ľudia to vedia a chcú byť súčasťou tohto výcvikového procesu.

Čo momentálne ukrajinská armáda potrebuje najviac?

Prioritou sú systémy protivzdušnej obrany, munícia pre delostrelectvo a potom tanky a obrnené vozidlá.

Ako vnímate spoluprácu so slovenským ministerstvom obrany?

Vnímam ju najmä prostredníctvom vášho ministra obrany Jaroslava Naďa. Je veľmi proaktívny, kreatívny, máme veľmi blízky vzťah, vieme ľahko vyriešiť problémy a máme medzi sebou dôveru. Je veľmi cennou hodnotou, keď si ľudia môžu navzájom dôverovať. Som šťastný, že sme si sadli ako ľudia. Je to dobrý základ spolupráce aj medzi dvoma ministerstvami, medzi dvoma vládami a medzi dvoma krajinami. Slovensko nám veľmi výrazne pomáha – a ja osobne, aj my Ukrajinci, za to Slovensku úprimne ďakujeme.

Olexsij Reznikov symbolicky venoval Jaroslavovi Naďovi črep zo zničenej ruskej rakety s plochou dráhou letu Iskander zostrelenej nad Ukrajinou

30 rokov rezortnej tlače

S Obranou v srdci

Spolu so samostatným slovenským rezortom obrany začal vznikať aj časopis Obrana. V polovici februára 1993 bolo do tlače odovzdané nulté číslo. Po troch skúšobných vydaniach vyšlo 27. marca 1993 prvé riadne číslo vojenského týždenníka Obrana na dvanástich stranách s cenou 3 Sk, pre vojakov v základnej službe zdarma.

“BOH JE S NAMI: KTO PROTI NÁM, TOHO PAROM ZMETIE!”

ROČNÍK (VOL.) V.

CLEVELAND, O., JANUARY 12, 1918.

ČÍSLO (No.) 101.

V prvej zostave nechýbal zástupca šéfredaktora poverený vedením redakcie major Vladimír Mečiar, redaktor – špecialista podplukovník Jozef Žiak, redaktor – komentátor podplukovník v zál. Svatomír Ambrož, čatár absolvent Milan Šeršík, redaktor obrazového spravodajstva poručík v zál. Igor Kilík a tajomníčka redakcie Milena Slezáková. Ešte v priebehu prvého roka do redakcie pribudol nadporučík Ján Makan, ale aj poručík František Kašický (neskorší minister obrany) či ďalší absolvent vojenskej katedry vysokej školy, talentovaný novinár a spisovateľ, dnes už, bohužiaľ, nebohý Václav Pankovčín.

Skromné začiatky

Odvtedy sa v redakcii premlelo mnoho osobností. Spomeď absolventov, ktorí boli v redakcii na vojenčine, stačí spomenúť napríklad dnešného štátneho tajomníka minis-

terstva hospodárstva Petra Šveca či povereného riaditeľa SND Jozefa Švolíka. Nechýbal medzi nimi ani uznávaný športový novinár Boris Vanya.

V Obrane sa postupne vystriedalo aj niekoľko vojenských novinárov: podplukovník Milan Čipka (žiaľ, pred štyrmi rokmi skončil), podplukovník Pavol Čislikovský, podplukovník Jozef Michnica, podplukovník Andrej Gáfrík, major Igor Hadar, nadporučík Vladislav Vavrínek. Ale aj novinári, ktorí prišli z civilného prostredia Pavol Vitko, Roman Kment, Vladimír Mináč, Peter Valo, Ján Dolinay, Ladislav Sokol, Anna Zimányová, Stela Geregayová, Michaela Farkašová, Hana Klobušická, Michaela Lacková, Miroslav Gyűrösi, Miloslav Ščepka. Na poste redakčného fotografa sa striedali Igor Kilík, Peter Dovina (najdlhšie), Michal Burza a Ivan Kelement. Jazykovú úpravu časopisu v priebehu rokov strážili Soňa Račková, Zuzana Krútká,

Michal Kriško, Eleonóra Bujačková. Prakticky všetci z nich boli aj v pozícii vedúceho vydania. Naposledy v nej s príkladnou dôslednosťou pôsobila Veronika Mátušová.

Čierna Volga aj odtrhnuté koleso

Začiatky budovania redakcie neboli jednoduché. Vďaka neúnavnej snahe a zápalu Vlada Mečiara sa na začiatku podarilo úspešne riešiť problémy s jej zabezpečením. Chýbalo veľa. Prvé mesiace som chodil na služobné cesty vlastným motorovým vozidlom, používal vlastný fotoaparát. A keď sa vrátim k tým autám, mali sme s nimi v redakcii mnoho zážitkov. Mnohé boli z dnešného pohľadu úsmevné, iné až tak nie: V rámci delenia federálnej armády sme dostali staršiu čiernu Volgu. V tých časoch ešte vojaci takéto vozidlo vnímali ako papalášske, ktorým môže prísť kontrola či nedajbože nejaký generál. Preto boli zážitky na bránach kasární často úsmevné. Obavy dozorných z kontroly však rýchlo vystriedala úľava. „Pán podplukovník, v tej volge neprišla kontrola, ale novinári,“ hlásil do telefónu desiatnik v rožňavských kasárňach. Volga, v šoférovaní ktorej som sa striedal najmä s Ferkom Kašickým, však mala svoje muchy. Niekedy štrajkovala, no najviac vrások nám spôsobovala jej spotreba. Jej apetít sa pohyboval v rozmedzí 16 – 18 litrov benzínu, ale boli chvíle, keď si zapýtala aj vyše dvadsať. Vtedy sme museli stopovať okoloidúce vozidlá, aby nás zobrali k najbližšej pumpe. Po týchto skúsenostiach sme začali v kufrí voziť bandasku s benzínom.

S kolegom Milanom Čipkom sme sa ponáhľali na Lešť, na medzinárodné cvičenie. V ostrej zákrute, už vo výcvikovom priestore, nás zrazu predbehlo koleso. Upozornil som na to Milana, ktorý iba lakonicky poznamenal: „To je naše vlastné!“ Keď sme kotúľali koleso naspäť k autu, zastavil sa pri nás aj vtedajší náčelník generálneho štábu generálplukovník Jozef Tuchyňa. Vysvitlo, že za odtrhnuté koleso mohla bublina v čape. Úsmevy vystriedala hrôza, keď sme si uvedomili, čo by sa stalo, keby nám koleso uletelo pri stokilometrovej rýchlosti, ktorou sme sa ešte pred chvíľkou blížili k Zvolenu.

Snehuliaci v krčme

O pár rokov neskôr sme sa s redakčným favoritom dostali do snehovej metelice na východnom Slovensku. Vtedy aj armáda pomáhala obyvateľom obcí odrezaných od sveta. Šťastie nás opustilo pri stúpaní do výcvikového priestoru Valáškovce. Varovaním mali byť už zapadnuté vozidlá vojenských lesov. Snehové reťaze v spreji prestávali účinkovať, až sme napokon aj my uviazli v záveji. Pri vyslobodzovaní auta sme zlomili našu jedinou lopatku. Nahraďiť ju museli naše omrzuté ruky. Viditeľnosť vo fujačici bola minimálna. A pokus zohnať pomoc skončil nezdarom. Za najbližšou zákrutou sme síce objavili vojenský uaz, ale bol tiež opustený. Zhruba o hodinu sa ozval známy zvuk. Blížila sa k nám vetrieska. Mala reťaze, zapojila nás na lano a vytiahla z biedy.

Redaktor Igor Hadar našiel Hadara na Golanoch

S nebohým Milanom Čipkom sa viaže aj spomienka na reportáž z Krížnej. Vtedy tam ešte bola posádka spojovacieho útvaru, ktorá pozostávala aj z vojakov v základnej službe a civilných meteorológov. Fabiu sme zaparkovali v Tureckej pri pohostinstve. Snehu bolo habadej, no miestni nám poradili: „Keď sa budete držať stĺpov lyžiarskeho vleku, nezablúdnite. A na hrebeni doľava!“ Šťastne sme sa dostali k vojakom a prespali sme na drevených pričiach v spacákoch. Nasledujúci deň sme plánovali vydať sa popoludní naspäť. Lenže v noci prišla snehová víchrica. Za oknami zavíjaj vietor. Bol oveľa silnejší, ako sme predpokladali. Ani štyria sme nedokázali proti jeho sile otvoriť ťažké oceľové dvere. Stále husto snežilo. Na Krížnej sme zostali ďalšiu noc. Celé predpoludnie vojaci odhrňali chodník k spojovacím prostriedkom. Popoludní sme sa rozhodli vrátiť do Tureckej. Tma nás chytila na hrebeni. Znova začalo husto snežiť. Vlek sme nenašli. Viac sme sa gúľali ako chodili. Keď sme sa premrznutí objavili v krčme, štamgasti zmlkli, krčmár nám bez slova uvoľnil stôl pri peci a išiel variť čaj.

Boli pri tom

Náš prvý fotograf, dnes kapitán v zálohe Igor Kilik, pôsobil ešte v čase, keď neboli digitálne fotoaparáty. Fotky vyvoľával v tmavej komore. Bola to éra kešu, negatívov a chémie. „Dodnes mi zostávajú zážitky. Napríklad na reportáž o jednotke PVO na Kysuciach. Vtedy sme sa dostávali do bojovej časti nad Skalitým strmou horskou cestou a podmienky vojakov, ktorí tam slúžili, boli otrasné. Spomínam si aj na atmosféru starého parlamentu pri príhovore čerstvo zvoleného prvého prezidenta. Ale aj na záber tešia-

Jozef Žiak s veliteľom slovenskej jednotky v campe Hadrian v Deh Rawoode

cich sa vojakov hradnej stráže odchádzajúcich do civilu v noci na železničnej stanici, či na obrázok rodinky sledujúcej lietadlá na prvom slovenskom leteckom dni v Bratislave. Začiatky Obrany boli neuveriteľné. Prežil som ich so skvelými kolegami.”

Krátko po vzniku redakcie do nej prišiel aj vtedajší porúčik František Kašícký: „Nástup do Obrany znamenal vstup do kolektívu skutočných špičkových vojenských novinárov – profesionálov, ktorí začali redakciu budovať na zelenej lúke. Nastalo obdobie prvých pracovných ciest do vojenských útvarov, na zahraničné misie, či sprevádzania ministrov na ich pracovných cestách. Aj cesty na známej, skoro vyradenej čiernej generálskej limuzíne, ktorá sa stala redakčným symbolom a s ktorou sme brádzili Slovensko.” Keď sa stal hovorcom rezortu, spolupráca s redakciou pokračovala. „Obrana mala pevné miesto na tlačových konferenciách, ktoré som moderoval, poskytoval som jej všetky možnosti a informácie, aby mohla čo najobširnejšie a komplexne informovať o dianí v ozbrojených silách. Časopis je napriek rôznym zmenám stálicou v rezorte obrany a jeho neoddeliteľnou súčasťou, pre mňa alma mater profesionálneho vojenského života.”

Takmer tri roky bol súčasťou redakcie aj podplukovník v. v. Pavol Čislikovský. „956 dní, počas ktorých som bol súčasťou redakcie, bolo najzaujímavejších v mojej vojenskej kariére. Ani jeden z nich nebol rovnaký. Stretnutia so zaujímavými ľuďmi, príprava materiálov do jednotlivých čísiel, korektúry... Všetci, s ktorými som spolupracoval, boli profesionáli na svojich miestach – a čo je najdôležitejšie, boli to perfektní ľudia!”

Slovenský i golanský

„V roku 2000, keď som nastúpil ako elév do redakcie Obrany, sa ma ujali starší kolegovia. Predtým sa žurnalistika o mňa obtrela prostredníctvom útvarového spravodajcu v 5. delostreleckej brigáde v Jelšave. Keď mi prvé články

jazyková redaktorka vrátila husto počmárané červenou, som rýchlo zistil, ako málo toho viem o novinárčine. Cenné rady mi dával kolega Jožko Michnica, ktorý so mnou zdieľal kanceláriu,” spomína na svoje začiatky v redakcii dnes major v zálohe Igor Hadar. Hovorí, že nikdy nezabudne na to, ako na Golanských výšinách našiel osadu s rovnakým menom Hadar, ale najmä na tragické udalosti z 11. septembra 2001. „V tom čase som spravodajsky pokrýval vojenské cvičenie Modrá línia v Lešti. Bol to šok. Kto mohol vedieť, že o rok navštívim kondolenčnú miestnosť v sídle Ministerstva obrany USA, venovanú obetiam tohto teroristického útoku? To už ale mojím pôsobiskom bolo novovytvorené Veliteľstvo síl výcviku a podpory v Trenčíne.”

Od druhého mája 1997 bol s prestávkou dlhoročným členom redakcie Peter Dovina. Zažil éru negatívov, ale aj naspupujúcu digitálnu a svojimi zážitkami i hláškami sa stal nezabudnuteľným. „Súčasťou mojej práce bolo fotografovať vojakov vo výcvikových priestoroch, v zahraničných misiách a operáciách, ale aj návštevy ministrov. Najradšej som mal prácu vo výcvikových priestoroch Biela hora, Zalužica, Valaškovce. No mojou srdcovkou bola Lešť. Mám rád prírodu, som vášnivý hubár, rybár a poľovník, takže najradšej som mal fotenie v takomto prostredí. S prácou bolo spojených mnoho zážitkov, no nie všetky boli veselé. Napríklad, keď sa na Spiši zrazili dve stíhačky Mig-29,” spomína Peťo Dovina.

Vďaka za tie roky

„V ozbrojených silách som začínal ako rotmajster, veliteľ družstva opráv optiky. Postupne som prešiel rôznymi funkciami, až ma napokon vojenská kariéra doviedla do redakcie. Na skúsenosti, zážitky a profesionálne nároky bolo najbohatších práve tých päť rokov, keď som pôsobil ako vojenský novinár. Neľahké začiatky som napokon zvládol predovšetkým vďaka porozumeniu a profesionálnej pomoci mojich najbližších kolegov. Práca v redakcii ma výraz-

Redaktori Obrany Vlado Vavrínek a Peťo Dovina v Afganistane

Prvý letecký deň na bratislavskom letisku

ne posunula nielen po profesionálnej, ale aj osobnostnej stránke. Vďaka nej som spoznal veľa obdivuhodných ľudí a príbehov," pripomína si náš bývalý kolega nadporučík v zálohe Vladislav Vavrínek.

Šéfredaktor časopisu Pavol Vitko hovorí, že keď v roku 1986 odchádzal z dvojročnej vojenčiny v Chebe, v Prahe s kamarátom vliezol do veľkého smetného koša. Aby zo seba symbolicky striasli ten zelený prach. S armádou už nechceli mať nikdy nič spoločné najmä kvôli politickým hlúpostiam. Podľa neho sa to zmenilo po roku 1989. „Armádu som si začal vážiť ako celok. Duplom po roku 1993, keď sa stala jedným z pilierov novovzniknutej Slovenskej republiky. Odtedy o nej píšem. Najskôr v rokoch 1993 až 1998 v denníku Pravda, neskôr v médiách rezortu obrany. Predovšetkým v Obrane, kde som ako šéfredaktor prišiel v roku 2001. Som na to hrdý. Vojakom som venoval svoj talent – a vojaci mi vo svojich príbehoch venovali svoju energiu, statočnosť, guráž, profesionalitu, nasadenie, odvalu, sklamanie, víťazstvá, smútky či radosti. Tú možnosť, že môžem tri desaťročia kráčať popri nich, si veľmi vážim. A ďakujem.“

Vec srdca

„Obrana bola v časoch môjho pôsobenia na ministerstve obrany srdcovkou. Spomínam si, ako sme sa s grafikmi v Nemšovej nekonečne (v dobrom!) doťahovali okolo grafického dizajnu, ako sme vymýšľali a zavádzali nové rubriky (o. i. vojenskú angličtinu, ale aj napríklad rady psychológa), ako sme sa usilovali čo najviac priblížiť štruktúru aj jazyk časopisu jeho primárnym adresátom – príslušníkom ozbrojených síl. Ako sme s vtedajším hovorcom OS SR Milanom Vangom lobovali za to, aby sa prílohou Obrany stalo DVD s filmom Sám vojak v poli, ako sme zostavili kalendár s fotografiami Ivana Kelementa a ďalších, ako sme na obedoch v jedálni rozoberali zľava aj sprava ešte tlačou voňajúce číslo novej Obrany a jeden druhého podpicho-

vali, že sme si pri korektúrach nevšimli nejakú gramatickú chybu... Veľa som pri zostavovaní Obrany zúročil z čias môjho predchádzajúceho pôsobenia v tlačných médiách, a veľa som sa aj naučil. Obrana nebola, a vďaka jej tvorcom ani dodnes nie je výlučne vojenským časopisom; má čo povedať aj ľuďom mimo múrov kasární. A to je asi to najlepšie ocenenie, aké jej možno dať," konštatuje veľvyslanec Slovenskej republiky v Chorvátsku Peter Susko, bývalý riaditeľ Komunikačného odboru KaMO SR.

Pohľad od susedov

Podplukovník v. v. Vladimír Marek, dlhoročný český vojenský novinár, s ktorým sme, spolu s Vladom Mečiarom pôsobili ešte v pražských federálnych redakciách vojenských časopisov, bol šéfredaktorom partnerského českého rezortného mesačníka A report. Na Slovensko, zrod a vývoj Obrany spomína takto: „Keď som ešte za federácie robil reportáž z bratislavského námestia SNP z demonštrácie Za samostatné Slovensko, veľmi som tomu nerozumel. Diskutoval som, argumentoval. Mal som na Slovensku veľa priateľov. Až neskôr mi došlo, že v Prahe sa niekedy správame ako starší bratia. Keď v roku 1993 vznikla na 20. poschodí výškovej budovy Hviezda, ľudovo zvanej Kukurica, redakcia slovenskej Obrany, veľmi som nechápal, prečo si vybrali práve takýto názov. Vtedy sa všetko premenovalo, dominovala angličtina. Aj z Obrany ľuď sa cez noc stal A report. Až potom som sa dozvedel, že história časopisu vlastne siaha až do roku 1914 a k americkým Slovákom do Clevelandu. Nový časopis musel celkom prirodzene prekonať viacero problémov. S pochopením sme sa nad tým usmievali a tvárili sme sa stále ako starší bratia. Spolupráca A reportu a Obrany bola nadštandardná, výrazne prevyšovala kontakty s ostatnými periodikami armád NATO. Ved' sme v bratislavskej redakcii mali spolužiakov a kamarátov. S pribúdajúcimi rokmi Obrana rástla, zlepšovala sa po obsahovej, grafickej i tlačiarenskej stránke. Až sme si začali pripadať ako mladší bratia pre zmenu my. Keby som teda mohol redakcii niečo želať k jej tridsiatemu výročiu, tak by to bolo práve udržanie a umocnenie tohto trendu.“

plk. v. v. Jozef Žiak • Foto: Obrana

Kolektív redakcie v roku 2007

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI. • č. 1/2023 • Redakčná uzávierka 20. 12. 2023 • Do výroby zadané 23. 12. 2023 • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Dáša NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS SR • NEPREDAJNÉ

Matej Tóth: Je skvelé, že môžeme kráčať ďalej

Práve minulý rok získalo naše Vojenské športové centrum Dukla historicky najviac medailí z vrcholových podujatí – ku koncu novembra ich bolo 72. Aká cesta k nim viedla za ostatné tri desaťročia, odpovedá riaditeľ Dukly podplukovník Matej Tóth.

Olympijský víťaz Matej Tóth, 2016

Vnímali ste ako desaťročný v roku 1993 vznik a začiatok budovania Slovenskej republiky a jej Dukly?

Bolo som síce dieťa, ale určite som vnímal vznik Slovenskej republiky. V športovej oblasti ešte skôr cez kolektívne športy – hlavne hokej. Práve olympijské hry v Lillehammeri 1994 vo mne našťartovali hrdosť reprezentovať v drese s dvojkrížom na hrudi. Duklu som začal vnímať trochu neskôr, keď som sa v Nitre začal venovať chôdzi, cez úspešnú skupinu benčíkovcov.

Kedy ste prvý raz reprezentovali?

Ak začneme od starších žiakov, keď ma v Nitre trénoval Peter Mečiar, tak v roku 1997 na medzinárodnom stretnutí Čechy-Morava-Slovensko. Za Duklu som prvýkrát reprezentoval na jar 2004.

Prečo bola Dukla jedným z vašich cieľov?

Zo začiatku najmä kvôli vzorom, ktoré som v nej mal. Už spomínaná tréningová skupina Juraja Benčíka bola spätá s Duklou a ja som od začiatku chodeckej kariéry netúžil po inom, len sa raz do tej skupiny a Dukly dostať.

Základy VŠC Dukla vznikali už od roku 1967. Na čom pred troma desaťročiami mohla stavať?

Už vtedy mala tradíciu, ale predovšetkým prepracovaný metodický systém tréningu, výberu talentov, kvalitných

trénerov, lekárov a vo všeobecnosti skúsený personál.

Bolo aj niečo, takpovediac, prežité?

V športe sú niekedy „prežité veci“ výhodou. Hlavne, čo sa týka systému realizačných tímov, športových oddelení. Nemusí to byť najmodernejšia štruktúra, ale ona dávala zmysel a robila športovú prípravu oveľa systematickejšou. Žiaľ, pôvodná štruktúra bola po vzniku samostatného Slovenska ekonomicky neudržateľná, problém nastal už po zmene režimu 1989. Bolo treba redukovať realizačné tímy, združovať funkcie. Jednotlivci, ktorí neboli ochotní a schopní posunúť sa a prispôbiť, stávali sa „prežitými“.

Ako hodnotíte úvodný rozbeh Dukly po roku 1993?

Začiatky boli náročné. Bolo treba hľadať mieru medzi zaužívaným a rokmi osvedčenými postupmi a nevyhnutným prispôbením sa vtedajšej ére. Infraštruktúra, ktorá sa budovala v začiatkoch Dukly, bola zastaraná, ale peňazí na investície veľa nebolo. Bolo treba kreovať reprezentačné celky. V mnohých športoch sme mali generačnú diery, formovali sa národné športové zväzy. Myslím, že dve výrazné zmeny politického systému, teda zmena režimu a vzápätí rozpad Československa, boli pre slovenský šport a Duklu obrovskou skúškou.

Napriek tomu to ani zďaleka neskončilo katastrofou a z pomyselného dna sme sa relatívne rýchlo odrazili.

O tom, že všetko nebolo v poriadku, svedčil počas celých 90. rokov napríklad areál vodného slalomu v Liptovskom Mikuláši, kde mali športovci zázemie v rozpadávajúcich sa vlhkých drevených šatniach, takže úspech nášho prvého olympijského víťaza Michala Martikána v Atlante roku 1996 pripomína príbeh miliónára z chatrče...

Investičný dlh bol veľký, ale keďže zo začiatku neboli peniaze na jeho doháňanie, tak sa v priebehu 90. rokov ešte prehlboval. Ešte aj dnes ho neustále dobiehame.

Ktoré investície do infraštruktúry za uplynulých 30 rokov považujete za ťažiskové?

Za najdôležitejšie považujem udržanie nehnuteľného majetku Dukly a zachovanie vlastnej infraštruktúry v Banskej Bystrici, do istej miery aj v Trenčíne, plus výstavbu novej lodenice v Liptovskom Mikuláši. V minulosti boli rôzne tlaky na odpredaj, na zmenu užívania. Dnes sa ukazuje, aké dôležité bolo infraštruktúru zachovať v majetku štátu a ponechať účel objektov na športovú prípravu. A som rád, že postupne sa infraštruktúra modernizuje.

Ako sa darí modernizácia?

Najväčšou investíciou posledného obdobia bol Atletický štadión SNP. Dnes je to moderný stánok, ktorý slúži okrem tréningu aj viacerým významným súťažiam, ktoré by bez modernizácie ne-

Olympijská víťazka Anastasia Kuzmina na pretekoch Svetového pohára, 2013

Olympijský víťaz Michal Martikán, 1996

	Zlato	Striebro	Bronz	
Olympijské hry	9	7	4	20
Majstrovstvá sveta	88	85	93	266
Majstrovstvá Európy	117	97	103	317
Majstrovstvá sveta juniorov	41	39	37	117
Majstrovstvá Európy juniorov	72	51	68	191
SPOLU	327	279	305	911

Medailová bilancia VŠC DUKLA 1993 – 2022

Olympijská víťazka Elena Kaliská s trénerom Petrom Mrázom, 2004

boli možné. Ale investuje sa kontinuálne ďalej aj do ostatnej infraštruktúry, ktorá zlepšuje tréningové podmienky, diagnostické možnosti a aj sociálne zázemie športovcov. Je to kompletná rekonštrukcia ubytovne, oprava športovej haly v Trenčíne, nákup prístrojov na diagnostiku, regeneráciu a športovú prípravu. Zo starej chátrajúcej budovy kuchyne a jedálne vzniká moderné tréningovo-diagnostické centrum s modernou halou pre úpolové športy. V pláne je tiež rekonštrukcia výcvikového strediska na Králikoch.

Aké organizačné zmeny posunuli Duklu dopredu a ktoré neboli celkom na jej prospech?

Z dlhodobého hľadiska nebola podľa mňa vhodná decentralizácia. Aktuálne sa mimo centier v Banskej Bystrici, Trenčíne a Liptovskom Mikuláši pripravuje množstvo športovcov. Okrem finančnej neefektívnosti to prináša drobenie tréningových skupín. Viem, cieľom bolo viac individualizovať prípravu a podporovať elitných športovcov. Nevýhodou však je, že to narušuje systematickú prípravu športových celkov, mládeže a talentovaných športovcov. Z vlastnej skúsenosti viem, že práve prechod do Banskej Bystrice, začlenenie sa do veľkej tréningovej skupiny od nižšieho veku a potiahnutie sa s najlepšimi, vrátane využívania zázemie Dukly, mi najviac pomohlo v športovej kariére. Pozitívne vnímam zefektívňovanie procesov v administratíve a logistike, ktoré priniesli personálne úspory. Tie sa mohli preniesť priamo k športovcom posilnením zdravotného zabezpečenia, regenerácie a diagnostiky.

Ak niektorí veliteľia či riaditelia Dukly mali na realizáciu zámerov slušný čas (napríklad Ivan Čierny jej od roku 1990 velil 11 rokov), ďalší sa striedali aj po necelých dvoch rokoch.

Žiaľ, aj funkcia riaditeľa športového strediska sa v istom období stala politickou. A ako sa relatívne rýchlo striedali vlády, znamenalo to aj zmeny riaditeľov. Kritizoval som to už ako športovec. Riaditelia by sa mali byť prehodnocovať po určitom

Slovensko získalo v ére samostatnosti na olympijských hrách 42 medailí, Dukla z nich vybojovala plné dve desiatky.

období. Za mňa je najlogickejší olympijský cyklus, keď sa dá najlepšie zhodnotiť, akým smerom sa ubera Dukla.

Koľko športovcov, koľko trénerov a ďalšieho personálu pôsobí v Dukle?

V Dukle je osemdesiat profesionálnych športovcov a vyše sto zmluvných športovcov zaradených do strediska, ktorí nie sú platení, ale majú k dispozícii zázemie, trénerov a cestujú s nami na pretekoch. Interných trénerov máme 45, fyzioterapeutov je 10, plus ďalší zdravotnícky personál a administratívne zabezpečenie športu.

V koľkých športových odvetviach?

Aktuálne je to 22 športov. Oddielov je dvanásť, väčšina z nich má v Dukle dlhodobú tradíciu, ako atletika, kanoistika, cyklistika, judo, vzpieranie, biatlon či lyžovanie. Desiatku športov zastupujú skôr individuálni športovci, patrí medzi ne napríklad lukostreľba, bedminton, tenis či vodný motorizmus.

Je to stabilný stav, alebo máte ambície ho meniť?

Je to živý organizmus, ktorý sa neustále mení. Ale chceme udržať a zveľaďovať prinajmenšom tradičné športy. Drobné zmeny môžu nastať v menších športoch, pre ktoré nemáme zázemie a podporujeme ich na základe individuálnych požiadaviek športového hnutia.

Čo v oblasti podpory športu by mal urobiť štát?

Vrcholovému športu chýba viac možností sociálneho zabezpečenia športovcov. Zamestnať ich vie len Dukla, prí-

padne iné rezortné stredisko (Športové centrum polície, Národné športové centrum). Nepokrýva to však dopyt športového hnutia s cieľom čo najlepšej reprezentácie štátu. Samotné zväzy nemajú zdroje, aby formou štipendií alebo dohôd tieto náklady pokrývali. Z môjho pohľadu je pre slovenský šport ešte dôležitejšie nastaviť opäť systematickú prácu od žiackeho veku do dospelosti, resp. do úrovne, keď sa športovca ujme rezortné stredisko.

A konkrétne podpora Dukly?

Aktuálne zo strany štátu, resp. nášho rezortu obrany máme podporu na výbornej úrovni. Dukla je nastavená dobre a ide správnym smerom. Ale šport v globále napreduje míľovými krokmi, preto nemôžeme poľaviť ani v našom úsilí, ak chceme byť aj naďalej konkurencieschopní.

Kde sa, čo do úspešnosti, nachádza Dukla dnes a kde chce byť zajtra?

Dosahujeme rekordnú úspešnosť. Čo sa týka počtu medailí zažívame dosiaľ najlepšie obdobie. Teší ma, že medzi medailistami je množstvo mladých športovcov. Na tom chceme stavať a pomôcť im presadiť sa aj v budúcnosti. Samozrejme, vrátane najdôležitejších športových podujatí – na majstrovstvách sveta či olympijských hrách.

VŠC Dukla má síce svoju Sieň slávy, v ktorej sú najúspešnejší športovci a zaslúžilí funkcionári či tréneri, ale komu by ste chceli osobitne za tých 30 rokov poďakovať vy?

Myslím si, že Sieň slávy je vrchol ľadovca. V Dukle bolo a je množstvo ľudí, ktorí s ňou skutočne spojili svoj život. Za tridsať rokov však predsa vyčnieva jeden, ktorému sa, žiaľ, už nemôžem poďakovať osobne, keďže vlni nás opustil. Pán generál Ivan Čierny. Zhodou okolností bol na čele Dukly pri rozdelení Československa a celá fácha transformácie spočívala na jeho pleciah. Veľkou mierou sa zaslúžil o to, že sme tam, kde sme. Aj vďaka nemu môžeme kráčať ďalej.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, TASR

AZIMUT 24/7

Pri využití konceptu „effects based operations“ treba práve vo fáze plánovania akejkoľvek vojenskej operácie dôsledne zvažovať dosah vykonávaných činností v rámci operácie nielen priamo na cieľ, ale najmä na jej komplexný efekt na nepriateľa, na domáce obyvateľstvo vrátane jeho politických predstaviteľov, spojencov. No aj na neutrálne strany. Z tohto pohľadu je – a musí byť – STRATCOM základným pilierom, ktorý jednoznačne stanoví komunikačný rámec v operácii a hranice, keď výsledný vojenský efekt môže byť negovaný vplyvom vyvolaným percepciou vyššie spomenutých záujmových strán (z angl. stakeholders).

STRATCOM je stav mysle

Donedávna sa na realizáciu opatrení STRATCOM vytvárali rôzne ad hoc zoskupenia a ich riadenie spolu s plánovaním, zberom údajov a nasledujúcou analýzou bolo v rukách minimalizovanej skupinky osobného odboru náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. S reorganizáciou generálneho

štábu však prišla zmena v podobe vytvorenia samostatného odboru špecializovaných činností (J-10) reflektujúcim prebiehajúce zmeny v doktrínálnom prístupe v aliančnom prostredí. Nový odbor tak v sebe integruje všetky spôsobilosti vytvárajúce požadované efekty v informačnom priestore.

Cieľom takto smerovaného snaženia je zmena myslenia na všetkých stupňoch velenia a riadenia. Čím skôr si všetci, najmä vrátane veliteľov túto myšlienku osvojíme, tým viac sa nám bude dariť budovať konzistentne pozitívny obraz a celkové povedomie o činnosti ozbrojených síl na verejnosti.

Na komplexný efekt treba vytvoriť čo najväčšie množstvo komunikačných kanálov. Tie musia byť navzájom strategicky koordinované a ich výstupy prispôbované úrovni, lokalizácii a cieľovému publiku. Strategická komunikácia zároveň nie je, a ani nemôže byť výlučne o samotnej komunikácii v klasickom slova zmysle. Pokiaľ budeme považovať informačnú doménu za málo podstatnú či dokonca marginálnu

Súčasnosť zdôrazňuje význam informačných operácií ako neoddeliteľnej súčasti operácií ozbrojených síl od ich plánovania, cez realizáciu, až do fázy pooperačnej konsolidácie. Kvalitne nastavená strategická komunikácia (STRATCOM) utvára veliteľom hranice už počas plánovania operácií.

časť moderného operačného priestoru, kde operácie prebiehajú neustále, akúkoľvek operáciu prehráme v našich myšliach a v očiach verejnosti ešte pred prvým výstrelom, nasadením prvého vojaka pri pomoci v domácom krízovom manažmente.

Aj televízne obrazovky

K vojenským profesionálom, zamestnancom či spolupracovníkom, ktorí prostredníctvom kamery zaznamenávali dianie v rezorte obrany, nepochybne patrili plukovník Ivan Kvačkaj, Ľudovít Veselý, podplukovník Anton Fillo, podplukovník Ladislav Zahradník, Ján Krajčí, Branislav Gotthardt, Lenka Chovanec, Maroš Košík či Jaroslav Šalát. Medzeru po niekdajšej televíznej relácii Azimut, nahradenej Armádnym magazínom, neskôr ešte nie celkom šťastne premenovanou reláciou Profesionál dnes zmysluplne vyplňa Azimut 24/7. Formát relácie je určený vojakom i nevojakom, laickej i odbornej verejnosti. So zreteľom na súčasnosť má ambíciu v čo najkratšom čase obsiahnuť obrazom a zvukom ak-

tuálne dianie v ozbrojených silách a ku koncovému divákovi si prediera cestu naprieč sociálnymi sieťami, prioritne Facebook, Instagram a Youtube.

Štáb relácie Azimut 24/7 je zložený z členov taktickej kamery 57. samostatného oddielu Síl pre špeciálne operácie OS SR, plniacich úlohy mediátímu. Výber tém, plánovanie, tvorba scenárov, dramaturgia, réžia, záznam obrazu i zvuku v teréne, strih, zvukovýroba, postprodukcia, kontrolné projekcie a distribúcia k divákovi, ale aj odjazdené kilometre – to všetko je dennou agendou hŕstky vojakov, ktorým sa koníček stal prácou a práca koníčkom. Zvyčajne pod časovým tlakom sa stretávajú s vojakmi všetkých profesií v úsilí priniesť čo najatraktívnejšie zábery zo zeme, spod aj z vodnej hladiny, zo vzduchu – z lietadiel aj z dronov, z vozidiel. Dvojtyždenník Azimut 24/7 prinesie zakrátko 60. diel.

Sledujte, šírte, zdieľajte!

plk. Štefan Zemanovič

Foto: por. Miroslava Mindárová,
5. PŠU, AČR

Partnerstvo v éteri

Po celé desaťročia Slovenský rozhlas či už v rámci spoločného štátu alebo po osamostatnení Slovenskej republiky, dával vo svojom vysielaní priestor reláciám, ktoré sa venovali vojakom.

Zásadný zlom vo vysielaní formátov s vojenskou tematikou nastal po roku 1991. Krátko po tom, ako bola do oblasti Perzského zálivu vyslaná československá protichemická jednotka. Bol som už vtedy členom Hlavnej redakcie armády, bezpečnosti a brannosti Čs. rozhlasu v Bratislave. Mal som príležitosť byť v Prahe súčasťou informačného tímu. Znamenalo to, že sa mi otvorili všetky ťažiskové spravodajské a publicistické relácie, aby som mohol po každom zasadnutí krízového štábu informovať verejnosť o tom, ako sú českí a slovenskí vojaci profesionálne zdatní a vyrovnávajú sa svojim partnerom.

Most do Daruvaru

Všetky získané skúsenosti som využil počas nasadenia v mierovej misii OSN UNPROFOR na Balkáne, kde som pôsobil ako hovorca spoločnej čs. jednotky. Neskôr, keď do priestoru nasadenia bol vyslaný ženijný prápor Armády SR, som všetky skúsenosti odovzdal hovorcom jednotky. Podarila sa vtedy nevšedná vec: po komunikačných linkách sme zriadili tzv. Rádiomost Slovenský rozhlas – Daruvar (tu sa nachádzalo velenie jednotky) a pravidelne sme do relácií Plná poľná, Na linke je... zaraďovali informácie o výnimočnom pôsobení našich ženistov na celom území bývalej Juhoslávie.

Pochopiteľne, v rokoch 1991 – 1992 bola vojenská redakcia Slovenského rozhlasu aj pri všetkých udalostiach

znamenajúcich rozdelenie ČSFR a delenie vojenského majetku. Zaznamenali sme odsun sovietskych vojsk, príchod

Vojenský rozhlasový novinári Petra Repková, Bernard Roštecký a Miroslav Minár

techniky napríklad tankov do Levíc, prostriedkov PVO do Nitry a pod.

Samostatnou kapitolou vo vysielaní vojenskej problematiky v Slovenskom rozhlase boli relácie, spravodajstvo a publicistika týkajúce sa integračného procesu SR do NATO a jeho úspešného završenia vstupom do Severoatlantickej aliancie. Úspešná bola v rámci verejných nahrávok relácie Plná poľná a program s názvom Tour de NATO,

s ktorým sme putovali po obciach, mestách a školách po celom Slovensku. Rovnako úspešný bol ďalší projekt s návštevou takmer stovky základných a stredných škôl, kde bol program zameraný na problematiku profesionalizácie ozbrojených síl.

Nadštandardný priestor

Plodné obdobie bolo v rokoch 1997 – 1998 završené vznikom dvoch novodobých tradícií Ozbrojených síl SR. Najskôr to bol Deň detí s Armádou SR a Slovenským rozhlasom, neskôr anketa Vojenský čin roka. Za jej prípravu a organizáciu bola redakcii v zložení Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková udelená výročná cena Literárneho fondu.

Pochopiteľne, že pri týchto podujatiach, i ďalších, ktoré nasledovali (Štafeta víťazstva a vďaka, Pocta Štefánikovi), vytvoril Slovenský rozhlas nadštandardný priestor na informovanie verejnosti o práci vojakov, ich príprave na obranu zvrchovanosti SR a o pôsobení v operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu. Redaktori Miroslav Minár a Bernard Roštecký

mali po dlhé roky možnosť sprevádzať ministrov obrany na ich zahraničných cestách a vstupovať naživo do spravodajských relácií Slovenského rozhlasu.

Partnerstvo v éteri medzi RTVS a Ministerstvom obrany SR pretrváva do dnešných dní a bolo spečatené ocenením v ankete Vojenský čin roka 2004 v kategórii Priateľ armády.

plk. v. v. Miroslav Minár

autor rozhlasovej relácie Plná poľná

MILITARY ENGLISH

FROM WARSAW PACT TO NATO

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: NATO, 2002

The question may be as old as humanity itself: what comes first – the egg or the **hen**? Would there have been a Warsaw Pact if it weren't for the creation of NATO? Was the inclusion of West Germany into the Alliance a **trigger** for the Soviets to establish the „Treaty of Friendship, Co-operation, and Mutual Assistance“ or would the Warsaw Pact have come into existence anyway?

The Warsaw Pact was created in 1955 as a collective defense treaty among the Soviet Union and seven other Soviet satellite states in Central and Eastern Europe including the former Czechoslovakia. A fact known by historians, and left out from most of the socialist textbooks, is that Albania was one of the founding countries of the Warsaw Pact, but it left it in September 1968, after a political dispute with Moscow. The Soviets wanted to keep strong hold over their part of Europe **arrogating** the right to force onto their vassals the doctrine of socialism. A **corollary** to this idea was the necessity of intervention if a country appeared to be violating core socialist ideas and Communist Party functions, which **spawned** the crushing the Hungarian uprising in 1956 and the Prague Spring invasion of Czechoslovakia in 1968.

The Cold War competition between the two blocks ended with the advent of 1989 democratic changes throughout East Europe, beginning with the Solidarity movement in Poland followed by the fall of the Berlin Wall and the Velvet Revolution in Czechoslovakia, and ending with the German reunification in 1990 and the fall of the USSR in December 1991. In the years that followed, the former Warsaw Pact countries – including the Czech Republic and the Slovak Republic as separate states – each joined NATO. Even three of the former Soviet republics – Lithuania, Latvia and Estonia – became members of the Alliance. For Slovakia, however, the path to NATO membership was a **thorny** one. Every government that was in power since January 1993 when Slovakia proclaimed its independence declared the NATO membership its priority. In 1994, PM Vladimir Mečiar signed the PfP Framework Document at NATO headquarters in Brussels, and eight months later, the PfP Individual Partnership Programme with NATO was formally accepted. Despite all the declarations of willingness and dedication, at the NATO Madrid Summit in 1997, only the Czech Republic, Hungary and Poland were invited to begin accession talks with NATO with

a view of becoming members of the Alliance. Slovakia was left out due to the **dissatisfaction** with the policies **pursued** by the country's political leadership. It took two more years (and a change of the government) before NATO listed Slovakia among aspirant countries at the Washington Summit in 1999 opening the way to the Prague Summit in 2002, where Slovakia along with other six countries was invited to start the accession talks. On March 26, 2003 NATO member states signed the accession protocol with Slovakia. One day later the Government of the Slovak Republic **unanimously** approved the accession of the Slovak Republic to the North Atlantic Treaty. Following the ratification process, Slovakia became the member of NATO one year later on March 29, 2004.

QUESTIONS:

- 1) Kol'ko bolo zakladajúcich členov Varšavskej zmluvy?
- 2) Prečo bola Slovensku odopretá pozvánka do NATO súčasne s Českom, Poľskom a Maďarskom?
- 3) Kedy sa Slovensko stalo členom NATO?

GLOSSARY

- **hen** /hɛn/ – sliepka;
- **inclusion** /ɪn'klʊʒən/ – zahrnutie;
- **trigger** /'trɪɡər/ – spúšťáč;
- **arrogating** /'ærəʊ'geɪtɪŋ/ – prisvojovať si bezdôvodne, uzurpovať;
- **corollary** /'kɒrə'leri/ – dôsledok;
- **spawned** /spɒnd/ – splodilo;
- **thorny** /'θɔːrni/ – trnitý;
- **dissatisfaction** /dɪsætɪ'sfæksjən/ – nespokojnosť;
- **pursued** /pər'sud/ – realizovaný;
- **unanimously** /ju'nænəməsli/ – jednoducho.

Pre telo i dušu

Rekreácia a rehabilitácia sú neoddeliteľnou súčasťou života vojenských profesionálov, no i civilných zamestnancov rezortu obrany.

Rekreačnú starostlivosť poskytuje akciová spoločnosť Ministerstva obrany SR HOREZZA (do 20. septembra 2013 Vojenské zdravotnícke zariadenia, a. s.), Vyformovala sa zlúče-

ním akciových spoločností Vojenská zotavovňa a hotel Smrekovica a Vojenská zotavovňa a hotel Zemplínska šírava s účinnosťou od 1. júla 2013 ako ich nástupnícka spoločnosť.

V minulosti starostlivosť o vojakov poskytovali v Piešťanoch, Smrekovici, Novej Polianke, Tatranských Zruboch a Zemplínskej šírave. Aktuálne má HOREZZA vo svojom portfóliu:

• Hotel Granit Piešťany – kúpeľný ústav

• Hotel Granit Smrekovica

• Hotel Granit Tatranské Zruby – klimatické kúpele

• Hotel Granit Nová Polianka – klimatické kúpele

Hoci dnes vystupujú pod označením „hotel“, všetky sú rekreantom známe pod pôvodným názvom „vojenské zotavovne“, keďže majú dlhoročnú históriu.

V priebehu rokov prešli hotely rekonštrukciou, inováciami v rámci procedúr a poskytovanej zdravotnej starostlivosti aj modernizáciou častí, ktoré odrzkadľujú aktuálne potreby klientov.

Cieľom spoločnosti HOREZZA je vytvárať priaznivé prostredie na rekreáciu a regeneráciu vojakov aj zamestnancov rezortu obrany i ostatnej klientely a poskytovať špecializované služby v oblasti kúpeľnej a rehabilitačnej starostlivosti.

V rokoch 2019 – 2020 prešla rekonštrukciou Nová Polianka, ktorú si mnohí pamätajú ako Vysokošpecializovaný

ústav pre pľúcne choroby. Dnes v Hoteli Granit Nová Polianka sídli moderné špecializované klimatické kúpele, ktoré sa stali vyhľadávaným miestom vojakov, civilov aj kúpeľných pacientov.

Atraktívna je i modernizácia Hotela Granit Piešťany. Balneocentrum, spoločné priestory, izby aj vila prešli rozsiahlou modernizáciou, ktorá povýšila celkový štandard historického kúpeľného ústavu F. E. Scherera.

Horský Hotel Granit Smrekovica revitalizoval areál, realizovali sa opravy ubytovacích budov, obnova športovísk aj obmena technického zabezpečenia nevyhnutného pre vysokohorské podmienky, v ktorých sa hotel nachádza.

Tatranské Zruby sú dlhodobo vyhľadávaným miestom na rekreačnú starostlivosť vďaka svojej výbornej polohe i kvalitnej zdravotnej starostlivosti klimatických kúpeľov. Hotel prešiel modernizáciou interiéru aj exteriéru, renováciou izieb i spoločných častí a vybudovaním moderného wellnesscentra vysokého štandardu.

Počas tridsiatich rokov rekreačnej starostlivosti sme vždy kladli a kladíme dôraz na kvalitu zdravotných služieb pod vedením špecializovaného personálu, lekárov a, samozrejme, i na komfort hostí.

Ak ste ešte nenavštívili Hotely Granit, teraz je správny čas!

Kristína Janecová • Foto: HOREZZA

NOVINKY V GRANITOCH

S NOVÝM ROKOM PRICHÁDZAJÚ AJ NOVINKY V HOTELOCH GRANIT. KTORÉ TO SÚ A NA ČO SA MÔŽETE TEŠIŤ V ROKU 2023?

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY:

- ° Zrekonštruované a zmodernizované izby vo vile
- ° Zmodernizované átrium balneo centra
- ° Nové procedúry - mnohoúčelový robotizovaný laser M8,
- aerosólový soľný kúpeľ

HOTEL GRANIT SMREKOVICA:

- ° Kvalitná úprava snehu na svahu vďaka novej technike
- ° Upravené bežkárске trate
- ° Nová vírivka vo wellnesse
- ° Nabíjacia stanica na elektrické bicykle

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA:

- ° Nové outdoorové ihrisko na cvičenie
- ° Upravené bežkárске trate v areáli
- ° Nové procedúry - spirometria, diatermia, magnetoterapia, infrasauna

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY:

- ° Nové moderné wellness centrum
- ° Nová procedúra - lymfodrenáž, aerosólový kúpeľ
- ° Prebieha - modernizácia a oprava kúpeľní

HOTEL GRANIT PIEŠŤANY ***
KÚPEĽNÝ ÚSTAV
tel.: +421 (0) 33 7983 111
email: repcia.pn@granithotels.sk

HOTEL GRANIT SMREKOVICA ***
HORSKÝ REZORT
tel.: +421 (0) 44 4323 516
email: repcia.sm@granithotels.sk

HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY ***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 4267 123
email: repcia.tz@granithotels.sk

HOTEL GRANIT NOVÁ POLIANKA***
KLIMATICKÉ KÚPELE
tel.: +421 (0) 52 7841 111
email: repcia.np@granithotels.sk

plk. v. v. Jozef Žiak
redaktor mesačníka Obrana

Prerušená pieseň

Vojenský kňazi, ľudovo povedané poľní kuráti neodmysliteľne patrili ku koloritu armád. Inak to nebolo ani v našich zemepisných šírkach. V časoch rakúsko-uhorskej monarchie, Československa v medzivojnovom období i pár rokov po druhej svetovej vojne či Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945.

Po februári 1948 došlo k pretrhnutiu tejto tradície. Návrat vojenských kňazov do ozbrojených síl začal byť reálny až po zmene režimu v novembri 1989. Nebolo to však hneď a ani samotný proces nebol jednoduchý. Na začiatku bolo Programové vyhlásenie vlády SR z marca 1994. Na ministerstve obrany bol zriadený spoločný Úrad vojenských duchovných (ÚVD), ktorý 1. februára 1995 začal svoju činnosť. Veľkú zásluhu na postupnom presadzovaní duchovnej služby do každodenného života vojsk mal vtedajší náčelník Generálneho štábu Armády SR generálplukovník Jozef Tuchyňa.

Nastúpili prví vojenský duchovní. Mali za sebou dvojročnú vojenčinu v radoch ČSLA. Medzi nimi bol aj plukovník Marko Trochan, ktorý na vtedajšom Generálnom štábe ASR v Trenčíne pôsobil spoločne s evanjelickým kolegom plukovníkom Jaroslavom Balockým. Práve ich vzájomná spolupráca a výborný vzťah zavreli ústa pochybovačom, ktorí hovorili o tom, že cirkvi sa nevedia dohodnúť. Duchovná služba to v prvých rokoch nemala v ozbrojených silách ľahké. Väčšina dôstojníckeho zboru bola vychovaná v ateistickom duchu, dokonca v odmietaní duchovna. Oveľa lepšia situácia bola medzi vtedajšími vojakmi základnej služby.

Preto si vojenský duchovní len postupne získavali dôveru a svoje miesto najmä medzi veliteľským zborom. Na spomínanej ceste boli takými milníkmi zriadenie prvej vojenskej kaplnky v terajšom 12. mechanizovanom prápore v Nitre vďaka iniciatíve vtedajšieho rotmajstra Tibora Ujlackého (neskôr podplukovníka a dlhoročného hovorcu Ordinariátu), ale najmä pôsobenie vojenských duchovných v zahraničných vojenských misiách a operáciách. Práve tam a vtedy si našli vojaci a ich velitelia k nim cestu. Rovnako pri výcviku a cvičeniach. Prvého marca 2003 vznikol Ordinariát OS a OZ SR pre katolíckych a gréckokatolíckych vojakov, zanikol ÚVD a zároveň vznikol Úrad ekumenickej pastoračnej služby OS SR (UEPS). Združil vojakov evanjelického, pravoslávneho i reformovaného vierovyznania. A takýto stav trvá dodnes.

30 rokov vojenského zdravotníctva

Včera a dnes

Vznik samostatnej Slovenskej republiky

1. januára 1993 znamenal aj vznik samostatnej slovenskej armády, dnes

Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Výročie je aj dôvodom poohliadnuť sa na cestu, ktorú za 30 rokov prešlo vojenské zdravotníctvo.

Slovenská republika súčasne so svojím vznikom vstúpila do Severoatlantickej rady pre spoluprácu, ktorá bola fórom na vzájomné politické konzultácie členov NATO a bývalých krajín Varšavskej zmluvy. To predurčilo naše smerovanie k transatlantickým štruktúram.

Na Ministerstve obrany SR vznikol Úrad vojenského zdravotníctva (v súčasnosti Veliteľstvo vojenského zdravotníctva Ružomberok), ktorý prebral riadenie vojenského zdravotníctva. Vojenský zdravotníci začali získavať skúsenosti v rámci medzinárodných cvičení, v operáciách v zahraničí vedených pod hlavičkou OSN, neskôr i NATO. Začala sa tak transformácia, ktorá vyvrcholila našim vstupom do NATO a EÚ.

Roky zlomu

Zlomovými pre vojenské zdravotníctvo boli roky 2004 - 2010. Začalo sa so „scivilizovaním“ funkcií, ktoré znamenalo odchod viac ako 100 vojenských lekárov.

Negatívny vplyv na vojenské zdravotníctvo mala zdravotnícka reforma v SR. Prijatím zákonov v roku 2004 a zrušením Spoločnej zdravotnej poisťovne vojenské zdravotníctvo okrem vojenských nemocníc mohlo fungovať len vo veľmi obmedzenom režime. V roku 2009 sa Nemocnica ministerstva obrany zlúčila s Nemocnicou svätého Michala Bratislava, čo v praxi znamenalo jej prechod pod

gesciu ministerstva vnútra. V tom istom roku Vojenská letecká nemocnica Košice prešla pod správu ministerstva zdravotníctva. V zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva obrany SR tak ostala len jediná nemocnica – Ústredná vojenská nemocnica SNP v Ružomberku.

V tomto kritickom období vznikla plne profesionálna armáda a vo vojenskom zdravotníctve začali vznikať štruktúry a spôsobilosti na základe záväzkov SR v rámci členstva v NATO. Obstarala sa napríklad „poľná“ nemocnica ROLE 2 Enhanced, vznikol tím preventívnej medicíny a tím na zisťovanie nebezpečných nákaz. Vojenský zdravotník potvrdzovali svoju pripravenosť aj pri nasadení v českej poľnej nemocnici v Afganistane alebo Libanone, kde boli súčasťou belgickej nemocnice. Aktívne sa zapájali aj do štandardizačných procesov Aliancie v pracovných výboroch a skupinách zdravotníckych orgánov NATO.

Druhý dych

Po roku 2010 nastalo obdobie stagnácie, ale od roku 2018 vojenské zdravotníctvo nabralo druhý dych. Na podporu nášho aliančného záväzku vybudovať ťažkú mechanizovanú brigádu, začali sme pripravovať personál aj pre ďalšie poľné nemocnice, ktorých obstaranie je plánované na roky 2023 a 2024. V roku 2020 nás zasiahla pandémia Covid-19, ktorá pre vojenské zdravotníctvo znamenala plné nasadenie lekárov a zdravotných sestier v nemocniciach, na testovacích miestach, v operačných strediskách a staniciach záchrannnej zdravotnej služby. Momentálne sa začína dlho odkladaná modernizácia Ozbrojených síl SR. Nám prinesie niekoľko nových typov sanitných vozidiel, dve nové poľné nemocnice a kompletnú revitalizáciu jednej, ktorú už máme. Po uskutočnení modernizačných projektov sa vojenské zdravotníctvo stane plne kompatibilným s armádami iných členských štátov aliancie. Výzvou však zrejme i naďalej ostane nedostatok zdravotníckeho personálu.

V priebehu 30-ročnej existencie vojenské zdravotníctvo opakovane potvrdilo, že je pripravené plniť úlohy, na ktoré je určené. Nielen v operáciách v zahraničí, ale i na našom území, tak ako počas pandémie. Pevne dúfam, že naše miesto zastaneme i v budúcnosti kdekôľvek a kedykoľvek to bude potrebné.

brig. gen. MUDr. Roman Jantoš
veliteľ Veliteľstva vojenského zdravotníctva
– hlavný lekár Ozbrojených síl SR

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

por. Mgr. Simona Babiková
psychologička, Personálny úrad Ozbrojených síl SR

Pomáhame pomáhať

Koncept vojenskej psychológie kládol počas svojho vývoja dôraz na mentálnu odolnosť jednotlivca a jeho schopnosť podávať výkon v extrémnych a záťažových podmienkach. Praktické využitie psychológie je späté so svetovými vojnami. V týchto konfliktoch sa prvýkrát objavili termíny ako vojnová neuróza, „shell shock“, neskôr posttraumatická stresová porucha. Aj keď sa psychické problémy u vojakov objavovali aj predtým, nikdy sa nepovažovali za reálny problém ohrozujúci silu vlastnej armády. Vznikli projekty obsahujúce základné problémové oblasti – výber personálu na špecifické funkcie, príprava jednotiek v rámci výcviku na činnosť v boji a vývoj techniky s prihliadnutím na ľudský potenciál. V československých ozbrojených silách v povojnovom období sa teda koncept vojenskej psychológie orientoval na výber, výcvik a hodnotenie vojakov, ich psychický vývoj od dňa nástupu až po odchod z armády. Korene na ďalší rozvoj psychologické podpory v tunajších podmienkach dáva zriadenie Komisie pre psychologický a psychotechnický výskum pri Vojenskom inštitúte pre vedy, zriadenie oddelenia civilnej a vojenskej psychológie s dvomi sekciami – psychologické a psychotechnické, kde v spolupráci s lekárskeym personálom sa psychodiagnostické vyšetrenie stalo súčasťou vstupného vyšetrenia potenciálnych dôstojníkov, vodičov a funkcionárov na strategických pozíciách rôznych úrovní. Podobné základy viedli v 90. rokoch v našich vojenských podmienkach k vzniku prvých metodických predpisov a tabuľkových miest vojenských psychológov. Oblasti služby boli rozpracované do hľadiska personálnej práce (výber profesionálnych vojakov), vzdelávania jednotiek, hľadiska klinickej psychológie, psychologického poradenstva a konzultačnej činnosti. Koncept modernej vojenskej psychológie sa venuje systémovému prístupu k rozvíjaniu celého jej komplexu ako prepojenej súčasti vojenského života. Vojenský psychológ v najčastejšej forme sa ako súčasť tohto celku usiluje pomôcť vojenským profesionálom, aby si vedeli pomôcť sami, pretože rozhodujúcim základom pre úspech v celom kontexte plnenia úloh je vždy nakoniec človek.

Vojenské historické múzeum v premenách času

Predpoklady na vznik vojenského múzea na Slovensku sa utvorili po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky. V súvislosti s delením federálnej armády došlo aj k rozdeleniu vtedajšej jedinej vojensko-historickej inštitúcie – Vojenského historického ústavu Československej armády.

Centrálna expozícia Vojenského historického múzea vo Svidníku

K 1. mája 1994 bol rozkazom ministra obrany SR č. 27 zriadený Vojenský historický ústav ako pracovisko vojensko-historického výskumu, archívneho a múzejného zariadenia Ministerstva obrany SR so sídlom v posádkach Bratislava, Trnava, Trenčín, Nové Mesto nad Váhom a Svidník. Súčasťou Vojenského historického ústavu sa stalo Vojenské múzeum Trenčín, pod ktoré bolo včlenené aj Vojenské múzeum Svidník, niekdajšie Dukelské múzeum. V súčasnosti VHM riadi a koordinuje činnosť dvoch múzejných oddelení – Múzejného oddelenia Piešťany a Múzejného oddelenia Svidník a Oddelenia fyzickej ochrany objektov v Piešťanoch.

Vojenské historické múzeum bolo v roku 1998 registračnou listinou MK 2156/98-400 zaregistrované na Ministerstve kultúry SR a dodnes plní funkciu špecializovaného múzea s celoštátnou pôsobnosťou. Je vrcholnou zbierkotvornou, vedecko-výskumnou a kultúrno-vzdelávacou inštitúciou v oblasti vojenských dejín Slovenska a plní aj funkciu informačného, metodického, koordinačného a vzdelávacieho centra pre múzejnú činnosť v oblasti svojej špecializácie.

Poslaním múzea je dokumentovanie vojenských dejín Slovenska, pestovanie národného historického vedomia a hrdosti k vlastnej štátnosti, úcte k vojenským tradíciám slovenského národa, ďalej prezentácia rezortu obrany a Ozbrojených síl SR širokej verejnosti. Je aktívnym členom Zväzu múzeí na Slovensku i Medzinárodnej rady múzeí (ICOM).

Deň otvorených dverí vo Vojenskom historickom múzeu Piešťany

Múzejné oddelenie Piešťany

Múzejné oddelenie v Piešťanoch vzniklo po reorganizácii Vojenského historického ústavu Bratislava a presťahovaní pôvodného Múzejného oddelenia Trenčín z posádok Trenčín a Nové Mesto nad Váhom do priestorov po zrušenej 32. leteckej základni v Piešťanoch. K sťahovaniu oboch pracovísk do Piešťan došlo v rokoch 2002 – 2004, keď boli priestory kasárni upravené na administratívne a depozitárne priestory a časť bývalého vojenského letiska a leteckých hangárov na expozičné priestory. Oddelenie sa vo svojej odbornej činnosti zameriava na výskum a dokumentáciu vojenských dejín druhej polovice 20. storočia, s dôrazom na výzbroj Československej ľudovej armády, Armády SR a Ozbrojených síl SR. Vo svojom zbierkovom fonde k 30. novembru 2022 registruje 9 831 zbierkových predmetov zaradených do 22 zbierok.

Vo svojich dvoch stálych expozíciách sprístupňujú verejnosti takmer desiatinu zbierkového fondu. Stálu expozíciu Výzbroj československej armády 1945 – 1992 slávnostne otvorili 25. septembra 2004. Návštevníkom predstavuje viac ako 550 veľkorozmerných zbierkových predmetov: obrnenú techniku,

Rekonštruovaná vyhliadková veža na Dukle má nový plášť

delostrelectvo, automobilovú i leteckú techniku, ktoré prezentujú výzbroj, výstroj a techniku používanú v čs. armáde od konca druhej svetovej vojny až po rok 1992, ako aj techniku, ktorú používali Armáda SR a Ozbrojené sily SR. Od 7. mája 2021 je sprístupnená aj druhá stála expozícia Slovinci v rovnosťatách 1848 – 2020. Nachádza sa v nových výstavných priestoroch v jednej z častí historického hangáru H-1. Prostredníctvom vyše troch stoviek vystavených zbierkových predmetov zo zbierok oboch múzejných oddelení predstavuje výstroj slovenských vojakov v zrkadle času.

Múzejné oddelenie Svidník

Múzejné oddelenie Svidník nadviazalo na činnosť bývalého Dukelského múzea, ktoré vzniklo v roku 1965 a slávnostne bolo otvorené 4. októbra 1969 pri príležitosti 25. výročia bojov o Duklianský priesmyk. Pod názvom Dukelské múzeum existovalo až do 31. decembra 1990 a patrilo pod správu Krajského národného výboru Košice. Od roku 1991 bol názov upravený na Vojenské múzeum Svidník a v roku 1994 bolo začlenené do štruktúr Vojenského historického ústavu. Hlavným zameraním oddelenia vo vedecko-výskumnej i prezentačnej oblasti je dokumentovanie vojenských dejín Slovenska pred prvou svetovou vojnou a počas nej, medzivojnového obdobia a obdobia druhej svetovej vojny vo Východných Karpatoch s dôrazom na priebeh Karpatsko-duklianskej operácie a oslobodzovanie územia Slovenska v rokoch 1944 – 1945.

Sídlo oddelenia je budova múzea vo Svidníku, kde sa okrem kancelárskych a depozitárnych priestorov nachádza aj stála expozícia Vojenskej dejiny Slovenska 1914 – 1945. Pri budove múzea je umiestnená aj vonkajšia expozícia, tzv. Park bojovej techniky. V správe múzea

je aj prírodná expozícia Duklianske bojisko – národná kultúrna pamiatka, ktorá pozostáva zo šesťnástich pamiatkových objektov. Patrí k nim Pamätník sovietskej armády s vojnovým cintorínom, Pamätník 1. československého armádneho zboru v ZSSR s vojnovým cintorínom a veľkorozmerné predmety na podstavcoch na území od rázcestia medzi Svidníkom a Kapišovou až po hraničný prechod Vyšný Komárnik – Barwinek. V správe múzea je aj Vyhliadková veža na Dukle.

Piešťany v súčasnosti

V poslednom období prechádza Vojenské historické múzeum viacerými zmenami, ktoré významnou mierou prispievajú k jeho rozvoju. Už v roku 2015 pribudli do expozícií moderné interaktívne prostriedky, napríklad interaktívne dotykové infokiosky, infopanele, navigačné a informačné staničky po expozícií a ďalšie multimediálne technológie. Svoj zbierkový fond múzeum návštevníkom približuje aj na so-

ciálnych sieťach Facebook a Twitter a predovšetkým na internetových stránkach Vojenského historického ústavu či už rôznymi interaktívnymi prvkami, formou rubriky Zo zbierok VHM na webe alebo publikačnou činnosťou, do ktorej spadá tiež pravidelná rubrika v mesačníku Obrana.

Aj vďaka podpore Ministerstva obrany SR v úzkej spolupráci s Ozbrojenými silami SR a Leteckými opravovňami Trenčín sa Vojenskému historickému múzeu v posledných rokoch podarilo zakonzervovať, ošetriť a reštaurovať veľké množstvo zbierkových predmetov nielen v expozíciách, ale aj predmetov, ktoré sú súčasťou pamätníkov. Najnovšie aj lietadlo L-39 Albatros.

Múzeum prechádza aj rozsiahlou stavebnou rekonštrukciou. Okrem modernizácie samotných expozíčných priestorov a vyhliadkovej veže došlo aj k obnove fasád depozitárov. Azda najvýznamnejším počínom je začatie výstavby novej modernej expozíčnej haly v Piešťanoch, vôbec prvej múzejnej haly na Slovensku po roku 1989.

Mgr. Jerguš Váry

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: VHÚ-VHM

Lietadlo L 410 FG (Turbolet) je v starostlivosti odborníkov z Leteckých opravovní Trenčín

Pásová technika v piešťanskej hale H-3

Spolu to zvládneme

aj v roku 2023

JANUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

FEBRUÁR

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

MAREC

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

APRÍL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

MÁJ

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

JÚN

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

JÚL

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

AUGUST

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

SEPTEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

OKTÓBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

NOVEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

DECEMBER

Po	Ut	St	Št	Pi	So	Ne
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31